Ն. 2914 1895 ՓԵՏՐՎԱՐ 1 ՉԱՐՇԸՆՊԻՀ)(1312 ՇԱՊԱՆ 18 ՕՆՊԻՐԻՆՃԻ ՍԷՆԷ

20 ՓԱՐԱ

ՃԷՐԻՏԷՒ ՇԱՐԳԻՅԷ

20 ՓԱՐԱ

ԲՕԼԻԹԻԳԻՅԷ ՄԻԼԼԻՅԷ ԹԻՒՃՃԱՐԻՅԷ ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ ՎԷ ԻԼՄԻՅԷ

ԱՊՈՆԷ ՖԻՅԱԹԼԱՐԸ

	12 աղէ	6 աղէ	3 աղէ
ՍԹԱՄՊՕԼ	140 ղշ.	70 ղշ.	40 ղշ.
ԹԱՇՐԱ	200 »	100 »	

Մէճիտիյէ 20 ղրուշտան

{صاحب امتياز: جيوهلكيان}

ՅԷՎՄԻ ԿԱԶԷԹԱ

جريدهٔ شرقيه

ԻԼԱՆԱԹ ՖԻՅԱԹԼԱՐԸ
1ինճի, 2ինճի վէ 3ինճի սահիֆէ ղշ. 5
4իւնճիւ սահիֆէ 11ի 10բ. հս. » 3
Մէվատտը նաֆիյայը տաիր պէնտլէր մէճճանէն գապուլ օլունաճագ վէ աէրճ օլունմայան էվրագ իատէ օլունմայաճագ

Իտարէխանէսի Սթամպօլտա Պապը Ալի ճատտէսինտէ Նումէրօ 20 Ճիվէլէկեան մաթպաասընտա տըր. Քեաֆֆէի մէվատտ հագգընտա կազէթանըն սահիպ վէ մէտուլը
ՏԻԳՐԱՆ ՃԻՎԷԼԷԿԵԱՆ- միւրաճաաթ օլունա.

ԿԻՒՆԼԻՒՔ ՀԱՎԱՏԻՍ

Րօմատան խապըրալընտըղընա կէօրէ, Իթալիա վէլիահտը պրէնս տը Նաբըլըն իզտիվաճընտան պու քէրրէ թէքրար պահս օլունմաղա պաշլամըշ տըր։ Պու աէֆաքի նիշանլը՝ պրէնս տը Կալըն քէրիմէսի բրէնսէս Մօտ օլմաղըա, րէսմը իզտիվաճըն թարիխը իճրաասընը թային իթմէք իւզրէ պրէնս տը Կալ՝ մայիսըն իւք կիւնլէրինտէ Րօմայա ազիմէթ իտէճէք իմիշ։

Իշպու իզտիվաճ հավատիսի մուհազագ տէյիլ աէօյլէնիյօր։

— —

Իթթիֆագը Միւսէլլէսին խազընտա թէճտիտ օլընաճաղընա վէ իմփէրաթօր Իքինճի Կիյէօմըն՝ իւք պահարտա Վէնէտիկէ ազիմէթիլէ, օրատա գրալ Ումպէրթօ իլէ միւլագաթ իտէճէկինէ տաիր զուհուր իտէն հավատիսլէրին տօղրու օլուպ օլմատըղընա հիւքմ իթմէք բէք կիւճ օլտըղը՝ Պէրլինտէն Վիէննատաքի Թայմըզ կազէթասընա իշար օլընմըշ, վէ իլավէթէն չէօյլէ տէնմիշ տիր.«—Անճագ շու սահիհ տիր քի, Րուսիանըն՝ Իթթիֆագը Միւսէլլէսէ տախիլ օլան տէվլէթլէրին պէհէրի իլէ ճարի օլան մինասէպաթը՝ տահա զիյատէ աուժանէ պիր սուրէթ քէսպ իթմիշ վէ տէվլէյը ալէմէէ թէպէտտիւլ վուգուա կէլմիշ օլտուղընտան, Իթթիֆագը մէզգիւր տէ՝ ազա օլընտըղը զէմանտան պաշգա պիր հալ վէ սուրէթը կէօրիւնմէյէ պաշլամըշ, վէ զիքր օլունան մինասէպաթըն թէպէտտիւլ վէ թէհավվիւլինէ կէօրէ, Իթթիֆագը Միւսէլլէսին էհէմմիյէթի տախի խաֆիֆէտէն խաֆիֆ պուլմըշ տըր։ Պու հալտէ Իթթիֆագը մէզգիւրըն թէճտիտ օլընպ օլընմայաճաղը մէջհուլ պաշգա վազիֆէտարանը տէրէճէի էհէմմիյէթինի պու քէրրէ բէք չօգ ղայպ իթմիշ տիր.—»

— —

Երուսաղէմտէ մուգիմ Րուսլար՝ պու քէրրէ Բէթէրսպուրկ Րուս Սինօտը միւտտաիի ումումիսի վասըթասըյլա, իմբէրաթօր Նիգօլայա պիր թէպրիքնամէ իլէ պէրապէր 100 սէնէլիք պիր մէյէ ազաճը քարչասը իւզէրինէ թասվիր իտիլէն պիր Երրորդութիւն պատկէրինի իհտա իթմիշլէր տիր։ Իմբէրաթօր հազրէթլէրի իշպու հէտիյէ հագգընտա Սինօտ միւտտաիի ումումիսինին թագտիմ իթտիյի րաբօրթօյա աէրքէնար օլարագ, քէնտի էլի իլէ «Թէշէքքիւրումը սամիմանէմ» իպարէսինի յազմըշ տըր։

ՎԷԼԱՏԷԹԸ ՀԻՒՄԱՅՈՒՆ

Ֆէզահաթը լիսանիյէյէ ճիւրաժ իթմէլէրինտէն տօլայը Գասթամունի նիտէ գալէպէնտիլիկէ մահքիւմ իտիլմիշ օլան Նուրի էֆ. իլէ Թարապլուսը Շամտա գալէպէնտ պուլունան Համուտ նամ քիմէսնէնին՝ Վէլատէթը հազրէթը Բատիշահի խէմմը մախսուսընա հիւրմէթէն պատրատէի Սէնիյէ թախլիյէի սէպիլլէրի իճրա գըլընմըշ տըր։

Վէլատէթը Հիւմայուն միւնասէպէթիյէ, Պէրլինտէ թահսիլտէ պուլունան Օսմանլը գապըլթանըյլա թալէպէ վէ թէպաաի Օսմանիյէ թարաֆընտան Պէրլին Օսմանլը սէֆիրի տէվլէ. Թէվֆիգ փաշա հազրէթլէրինէ արզը թէպրիքեաթ օլունմըշ, վէ ազչամըսը սէֆարէթխանէ՝ սուրէթը միւքէմմէլէտէ թէնվիր իտիլմիշ կիպի, միւշարէյլէհ սէֆիր հազրէթլէրի թարաֆընտան միւքէմմէլ պիր զիյաֆէթ վէրիլմիշ տիր։

Վէլատէթը հազրէթը Բատիշահի խէմմը մախսուսընա հիւրմէթէն մազհարը աֆվ օլան վէ հապսխանէի ումումիտէ մահպուս օլուպ միւտտէթը ճէզայիյէլէրինին 3տէ 2 գըսմընը իքմալ իթմիշ օլան էրքէք վէ գատըն 79 նէֆէր մահպուսըն՝ պէր մուճիպը իրատէի Սէնիյէ սալը վէրիլտիկի, վէ մէզգիւր հապսխանէտէ միւտտէթը մէզգիւրէյի իքմալ իթմէմէլէրինտէն տօլայը գալմըշ օլան տիկէր մահպուսլարա տախի թարաֆը հազրէթը Բատիշահիտէն իքմա վէ իհսան պույրուլան 50 լիրա իլէ տուն կէճէ քիւլլիյասըը վէ էթմէկ բիրավ վէ էլմա թաթլըսը բիշիրիլիպ թէվզի, վէ թիւթիւն տախի իթա իտիլմիշ տիր։

Վէլատէթը Հիւմայունը հազրէթը Բատիշահի խէմմը մախսուսընա միւսատէֆ օլան էվվէլքի բազար էրթէսի աղշամըսը Նշան Թաշընտա քեաին Սատրը Ֆէխամ. տէվլ. Ճէվատ փաշա հազրէթլէրինին գօնագլարընտա պիր սուարէ իթա օլունուպ, պու սըրատա բաշըսի միւշարէյլէհ հազրէթլէրինին հարէմինտէ պազը էճնէպի սէֆիրլէրին զէվճէ վէ քէրիմէլէրի իլէ էճնէպի միւթէպէրան ֆամիլեալարը գապուլ օլընարագ, հազըրլարընտա ինթիզամը մախսուսէ իգթա իտիլմիշտիր։

Պունլար միյանընտա Ալէմանիա սէֆիրինին զէվճէսի բրէնսէս Բատոլին իլէ քէրիմէսի գօնթէս Բատոլին, Շուէտ-Նօրվէճիա սէֆիրինին քէրիմէսի գօնթէս Սթէնպօք, Սըրպիա սէֆիրինին զէվճէսի Մատամ Ճօրճէվիչ իլէ քէրիմէսի Մատմազէլ Ճօրճէվիչ, Խագինէի Խասսա Շահանէ նազըրը տէվլ. Միքայէլ բաշա հազրէթլէրինին զէվճէսի Մատամ Գարօլին, Ազարեան Ժօզէֆ էֆէնտինին զէվճէսի, Մատամ Րուէ, Մատամ Գանճիա, Մատմազէլ Միւլիւք, մագամը Սատարէթիւզմա թէրճէմանը ատուֆ. Վէքիլ էֆէնտի հազրէթլէրինին քէրիմէսի վէ խըտմէթը հիւքիւմէթը Սէնիյէտէ պուլունան Ալէման մէմուրլարընըն զէվճէլէրի պուլընմըշլար տըր։

Մէզքիւր սուարէյէ ազշամ սաաթ 2 պուչուգ րատտէլէրինտէ պաշլանըպ էարը կէճէտէն սօնրայա գատար իմթիտատ իթմիշ, վէ տավէթլիլէր իչին այըըճա պիր «սուպէ» թէրթիպիլյէ հազըրլարընտա լազըմ կէլէն թէքրիմաթ իյֆա գըլընմըշ տըր։

Ինչաամը խիթամ պուլան Պրուսա տաիրէի աւքէրիյէսինին՝ Վէլատէթը հազրէթը Բատիշահի խէմմը մախսուսընա միւսատէֆ օլան բազար էրթէսի կիւնիւ րէսմը քիւշատը իճրա օլունմըշ տըր։

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Պիրի Պապը Ալիյէ մախսուս օլմագ վէ տիկէրի տէ Պապը Ալի հավլիսինտէ ինշա օլընան քիւթիւպխանէնին պաշէասընա թաալիգ գըլընմագ իւզրէ, թարաֆը հազրէթը Բատիշահիտէն պու քէրրէ իքի գըթա Թուղրաի Հիւմայուն իհսան պույրուլմըշ տըր։

—Ինկիլթէրրա սէֆիրի Սըր Ֆիլիպ Գըրրի՝ տուն Պապը Ալիյէ կէլէրէք, Խարիճիյէ նազըրը տէվլ. Սաիտ վէ միւսթէշարը Տաւտեան տէվլ. Արթին բաշալար հազըրլէրիյլա միւլագաթ իթմիշ տիր։

—Էվվէլքի աղշամ Ֆրանսա սէֆարէթխանէսինտէ Մատամ Գամպօն թարաֆընտան պիր րէսմը գապուլ իճրա օլունուպ, պունտա պիր խայլի մէմուրինը քիրամ իլէ Ֆրանսա թէպաասը միւթէպէրանը վէ զէվճէլէրի վէ սաիր էճնէպի էրքէք վէ գատընլար հազըր պուլընմըշլար տըր։

Պունլար միյանընտա մէմուրինը տէվլէթը Ալիյէտէն Թէշրիֆաթը Ումումիյէ նազըրը վէ տիվանը Հիւմայուն թէրճէմանը տէվլ. Միւնիր, Շէհր էմինի տէվլ. Ըզզէտ, բիւ- Թաալը ամիրէ միւտիրի սաատ. Իգտէթ բաչալար հազարաթը, Խարիճիյէ մէքթուպճուսու ատուֆ. Միւնիր պէյ, Օրման, Մէատին վէ Զըրաաթ նազըրը ատուֆ. Սէլիմ Մէլհամէ էֆ. Պէյօղլու միւթէսարրըֆը սաատ. Հիւսէյին Հասիպ պէյ, մագամը Սատարէթիւզմա թէրճէմանը ատուֆ. Վէքիլ էֆ., Ալթընճը Տաիրէ միւտիրի ատուֆ. Պլագ պէյ հազարաթը, բօլիս միւֆէթթիշի սաատ. Պօհէն էֆ. Խարիճիյէ նէզարէթի մէմուրլարընտան Փափազեան սաատ. Սիմոն էֆ., Գափաֆեան Միհրան էֆ., Ֆէրիտ պէյ վէ Եուսուֆ պէյ հազըր պուլընմըշլար տըր։

Պու միւնասէպէթլէ րէսմը գապուլտէն սօնրա պիր տանս թէրթիպ օլունուպ, պիրինճի գատրիլտէ Ֆրանսա սէֆիրի Մ. Գամպօն՝ Խանըմ սէֆիրինին զէվճէսի բրէնսէս Մավրօգօրտաթօ իլէ, վէ Աւստրիա Ունգարիա սէֆիրի Պարօն տը Գալիս՝ Մատմազէլ Ջարիֆի իլէ, վէ սաղ թարաֆընտա Ինկիլթէրրա սէֆիրի Սըր Ֆիլիպ Գըրրի՝ Մատմազէլ ըՍթավրօ իլէ, վէ սօլ թարաֆընտա Իթալիա սէֆիրի Մ. Գաթալանի՝ Ինկիլթէրրա սէֆիրինին զէվճէսիյլէ պուլընտուգլարը հալտէ բազա իթմիշլէր տիր։

—Թիւրքիա իլէ Իրան տէվլէթլէրի պէյնինտէ ազտ օլընան թիճարէթ ահտնամէսինին միւտտէթի խիթամ պուլմասընա մէյնի, էճնիտէն ազտ օլունաճագ ահտնամէյէ տէրճ իտիլմէք իւզրէ Իրանտան Թիւրքիայա իտխալ օլունաճագ էմթէատան ալընմասը լազըմ կէլէն րուսումի հագգընտա պիր թարիֆա թանզիմ իտիլմէսի Րուսումաթ էմանէթինէ իշար գըլընմըշ տըր։

—Գարասի սանճագը էվգաֆ մուհասէպէճիսի Խալիտ պէյէ իչտէն էլ չէքտիրիլէրէք թահմիլ մուհասէպէճիլիկի ալընմասը Մալիյէ նէզարէթինին իշարը իւզէրինէ Էվգաֆը Հիւմայուն նէզարէթինտէն մահալլինէ իշար օլունմըշ տըր։

—Րէսմը քիւշատը իճրա գըլընան Էսկիշէհիր-Գօնիա շիմէնտիֆէր խատթընըն Էսկիշէհիրտէն Քէօթահիայա գատար ամէլիյաթը խիթամ պուլան պիրինճի գըսմըն մուայէնէսինի հավի օլարագ պիթաթանզիմ էվրագը միւթէֆէրրիասըյլա պէրապէր թագտիմ իտիլէն գայթնամէ Մէճլիսը Նաֆիաճա թէտգիգ իտիլէրէք, գըսմը մէզպուրըն գապըլթանամէ միւնտէրիճ գույուտա վէ չէրայիթ թահթընտա գապուլը մուամէլէսինին իջֆասը գարարկիր օլմուշ, վէ մուճիպինճէ քէյֆիյէթ Անատօլու Օսմանլը շիմէնտիֆէր գումբանիյասընա թէպլիղ գըլընմըշ տըր։

—Վարիտ օլան խուսուսի պիր թէլէկրաֆա կէօրէ, Թէնպէքի րէժի միւտիրի վիգօնթ տը Ջօլէպ կէչէն ճումաա էրթէսի կիւնիւ Տէրսաատէթէ միւթէվէճճիհէն Պարիզտէն եօլա չըգմըշ տըր։

— Ատանա վիլայէթը թէրճէմանըղընա՝ Խարիճիյէ նէզարէթը ճէլիլէսի թահրիրատը խարիճիյէ գալէմի քէթէպէսինտէն Մահմուտ պէյին թայինի գըլընմըշ օլտուղը էվվէլճէ ... կազէթամըզտա յազըլմըշ իսէ տէ, մէզքիւր կազէթանըն պու քէրրէ թաշրիհ իտիլմէսինէ կէօրէ, մէզգիւր թէրճէմանըղա Հավանիսեան Սիւլէյման Ալէտտին էֆ. ... թէվճիհ ... տէյիլ(?) ... էֆ. էօհտէսինտէ գալտըղը անլաշըլմըշ տըր։

—Պիրինճի Տաիրէի Պէլէտիյէ տաիրէսինտէ պուլընան ումումի ապտէսխանէլէր թէմիզլիքտէն արի պիր հալտէ պուլընտըգլարըմագտա օլտըղընտան, պունլարըն թէմիզլէնմէսի վէ տէրունինէ ֆէնա գօգուլարը տէֆ իտիճի էճզալար տէօքիւլմէսի իչիւն տաիրէի աիտէսինճէ լազըմ կէլէնլէրէ թէպլիղաթ իճրա օլընմըշ տըր։

—Թըպպը գանունը թահսիլ իթմէք իչիւն պա իրատէի Սէնիյէ 6 սէնէ ագտէմ Բարիզէ ազիմէթ իթմիշ օլան միւլքիյէ աթըպպասընտան Պէհճէթ էֆ. պու քէրրէ իքմալը թահսիլ իտէրէք չէհրիմիզէ միւթէվէճճիհէն Բարիզտէն հարաքէթ էյլէմիշ տիր։

—Քէօթահիատան 3 սաաթ գատար ուզագ օլան պիր մահալտէ քեաին պիր թաշ օճաղընտա չալըշմագտա օլան ամէլէտէն Ահմէտ իլէ Իթալիալը Մօրէ նամընտա իքի քիշինին իւզէրինէ թաշլար տիւշմիւշ օլտուղընտան, հէր իքիսի տէ վէֆաթ իթմիշլէր տիր։

—Տիյարպէքիր վիլայէթինտէ քեաին Մարտին սանճաղը մէրքէզ պէլէտիյէ թէպապէթինէ Մէքթէպը Թըպպիյէի Միւլքիյէ մէզունլարընտան Տօգթ. Մէհմէտ Մուսթաֆա էֆ. նասպ ու թային գըլընմըշ տըր։

ՐՈՒՄ ԲԱԹՐԻԳԽԱՆԷՍԻ

Րում Բաթրիգը ճէտիտի Անթիմօս էֆ. հազրէթլէրինին Տէրսաատէթէ ճէլպիմէսի հագգընտա էվվէլճէ իթթիխազ օլան թէտպիրլէրտէ մուախխէրէն պազը թատիլաթ իճրա օլունտըղընտան, Բաթրիգը միւշարէյլէհ՝ Տէրսաատէթէ գատար րէֆագաթ իտէճէք օլան վէ Սինօտ վէ միւխթէլիթ մէճլիս ազալարընտան 4 զաթ իլէ Բաթրիգխանէնին պիր գաչ մէմուրլարընտան միւրէքքէպ օլան հէյէթը մախսուսէ տուն Գուրճի գումբանեասընըն Ռուսիա վաբօրըյլա Ինէպօլիտէն հարէքէթ իթմիշ տիր։

Իտարէի սըհհիյէճէ կէօսթէրիլէն միւսաատէ իւզէրինէ, մէզգիւր վաբօր՝ տէրունինէ 2 կարտիյան գօնուլարագ հիչ պիր մահալ իլէ իխթիլաթ իթմէմէք իւզրէ տօղրուճա Գալիպօլիյա կիտէճէք, վէ վաբօրտա պուլընանլարտան հիչ պիր քիմսէ գարայա չըգմագսըզըն Բաթրիգ էֆ. հազրէթլէրի իլէ մայէթի վաբօրա րաքիպ օլտուգտան սօնրա, էյնէ տօղրուճա Տէրսաատէթէ ավտէթ իտէճէք, վէ պու հիսապճա պիր մանի զուհուր իթմէտիկի թագտիրտէ կէլէճէք բազար էրթէսի կիւնիւ Տէրսաատէթէ կէլէճէք տիր։

Մէզգիւր վաբօր՝ Բաթրիգխանէ թարաֆընտան 200 լիրայա քիրալանմըշ տըր։

Մոնէնեաժիա(?) պէյանընա կէօրէ, Բաթրիգը միւշարէյլէյհ չիմտիլիք Գատըքէօյ մէթրօբօլիթի Եուվաքիմ էֆ.նին նէզտինտէ միւսաֆիր գալաճագ իմիշ։

ԳԱՏԸՔԷՕՅ ԹՐԱՄՎԱՅԸ

Իշիթտիկիմիզէ կէօրէ, պիր վագըթ Շիրինեան էֆ. թարաֆընտան թաագիպ օլունըպ, մուախխարէն թէրք իտիլէն Գատըքէօյտէ թրամվայ ինշասը թասավվուրը՝ Մ. Պարճըյեանին հըմայէի ...(°) թահթընտա եէնիտէն մէյտանա գօնուլաճագ տըր։ Ալէման միւհէնտիսլէրին ագտէմճէ թանզիմ իթտիկի բլան վէ խարիթալար պու քէրրէ թէքրար թահթը թէտգիգ վէ թէֆթիշէ ալընմըշլար տըր։ Մ. Պարճըյեանին ...(°) մուավէնէթը մալիյէսիյլէ աահալը խըթթիյաղ՝ նաիլը մուվաֆֆագըյէթ օլապիլիրլէր։ Անճագ չուրասը մալիւմ տէյիլ տըր քի, հիւքիւմէթը Սէնիյէ՝ մէզգիւր թրամվայ խաթթըընըն իմթիյազընը իթա պույուրաճա՞գ մը տըր։ Զիրա պու խաթթ՝ խալընըզ Գատըքէօյ իչին իչէթմաքիլիթտէ, հիչ պիր վագթ մէսարիֆինի գարշըլայամայաճագ տըր։ Էօյլէ խանտա իսէ տիկէր թալիպլէր՝ գարիյէի մէզգիւրէտէ տահա վասի խաթթլար ինշասը թէքլիֆինտէ պուլընմագտա տըրլար։ Պունտան մաատա Մ. Պարճըյեանին Պէյճիգալը սէրմայէտարլարը՝ գաթէն Միտիլլի ատասընտագի պաթագլըգլար մատտէսինտէ միւնֆէիլ վէ միւթէէսսիր օլմըշ օլտըգլարընտան, Գատըքէօյ թրամվայ իչինտէ Մ. Պարճըյեանին էֆքեարընա մուվաֆագաթ իթմէզտէն էվվէլ էյիճէ տիւշիւնէճէքլէրի ինթիզարտէն պաիտ տէյիլ տիր։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Բաթրիգ Ալէն. Տ. Մաթթէոս Սրբազան հազրէթլէրինինին մէմուրիյէթը ճէտիտէսինի թէպրիք իչին պու քէրրէ Ըտէսսա մուգիմ էրմէնիլէր թարաֆընտան քէսիր իւլիմզա պիր մէքթուպ իլէ, Պէսարապիա էհալիսի նամընա մահալլի բասալարընտան Տ. Բարսեղ վէ Տ. Յուսիկ քահանայլար, վէ Վան Պատ. Փոխանորդը Տ. Սահակ վարդապետ վէ տիկէր պազը թարաֆլարտան մէքթուպլար վիւրուտ իթմիշ տիր։

— —

Ս. Էջմիածնին րէսմի կազէթասը օլան Արարատ նամ այլըգ րիսալէ՝ պիր գաչ այտան պէրու պիր հէյէթը թահրիրիյէի մախսուսէյէ մալիք պուլընմատըղընտան, Սրբազան կաթողիկոսըն պիր կոնդակը մուճիպինճէ մէզգիւր Արարատ րիսալէսի իչին պիր հէյէթը թահրիրիյէ թէշքիլ օլունմըշ տըր։

Իշպու հէյէթը թահրիրիյէտէ Նիկողայոս Քարամեան՝ պաշ մուհարրիր, Յովհաննէս Յովհաննիսեան՝ մուհարրիր մուավինի, Կարապետ աբեղայ՝ մէզգէպ գըսմընա միւտիրը մէսուլ, վէ Մինաս Պէրպէրեան տախի միւտիրը ումումի նասպ օլունմըշլար տըր։

— —

Արարատ րիսալէսինին ըէկտ.-Նիսանխէսի՝ Ս. Էջմիածին Քիւրսիսինին 1895 յունվ. 1ինտէն իթիպարէն ըէկտ. 31ինէ գատար սէնէի հազըրէ պիւտժէսինի հավի օլուպ, իշպու պիւտժէ միւնտէրիճաթընա նազարէն, սէնէի մէզգիւրէտէ Ս. Էջմիածնին վարիտաթը՝ 130400 րուբլի (14500 Օսմանլը լիրասը գատար), վէ մէսարիֆաթը՝ 124421 րուբլի (13800 Օսմանլը լիրասը գատար) օլաճագ տըր։

— —

Վէլատէթը հազրէթը Բատիշահի միւնասէպէթիյէ էվվէլքի կէճէ բայրամլըգը սալթանաթը Սէնիյէտէ իճրա օլընան շէհրային վէ թէնվիրաթ միյանընտա Ս. Փրկիչ խասթախանէսինին պէօյիւք գաբուսը իլէ խասթալար տաիրէսինին պալգօնլարը՝ պիր սուրէթը միւքէմմէլէտէ թէնվիր իտիլմիշ, վէ «Բատիշահըմ չօգ եաշա» լէվհասը պէօյիւք գաբունըն իչինէ թալիգ օլունմըշ, վէ Որբանոցըն պիրինճի չակիրտանը թարաֆընտան մէտայինը հազրէթը Շէհինշահիյի միւթէզամմին նաղմէլէր թէրէննիւմ օլընմըշ տըր։

— —

Ընգարէ թիւճճարընընտան օլուպ, պիր վագթտան պէրու խասթա պուլունան վէ լիէճիւլ թէտավի Տէրսաատէթէ կէլէն Բէրնաեան Պօղոս էֆ. պուրատա պազը աթըպպա թարաֆընտան թէտավի օլունմըշ իսէ տէ, պունճա սայ ու իգտամաթ՝ քեարկիր թէէսիր իթմէյէրէք, մումաիլէյհ՝ բէնչէի ճէճէլտէն գուրթուլամամըշ, վէ կէչէն բէնճշէնպիհ կիւնիւ Շիշլիտէ վագը Ֆրանսըզ խասթախանէսինտէ վէֆաթ իթտիկի մաէլթէէսսիւֆ խապէր ալընմըշ վէ ճէնազէսի Պէյօղլունտա Ս. Յովհան Ոսկեբերան քիլիսէսինտէ յունվարըն 27ինճի ճումաա կիւնիւ մութանթան պիր սուրէթտէ իճրա օլընմըշ տըր։

ԹԷԼԷԿՐԱՖ

Բէթէրսպուրկ 12 փետր.

Զար Նիգօլա իլէ Ալէմանիա իմբէրաթօրը Իքինճի Կիյէօմըն կէլէճէք իւզ պահարտա պիր միւլագաթ իճրա իտէճէքլէրի աղլէպը իհթիմալտէն տիր։ Իշպու միւլագաթ՝ սըրֆ Րուս վէ Ալէման սէրայը իմբէրաթօրիլէրինին տաւթը գատըմէսինէ թէվֆիգէն վուգուա պուլաճագ օլուպ, եօգսա բօլիթիգաճա հիչ պիր մանէա վէ էհէմմիյէթի պուլընմայաճագ տըր։

Րոմա 12 փետր.

Պիր չօգ Իթալիան կազէթալարընտա պէր վէճհը աթի պիր ֆըգրա կէօրիւլմիւշ տիր.

«Բօլիթիգա մէհաֆիլը ալիյէսինտէ գավիէն զաննը օլունտըղընա կէօրէ, Իթթիֆագը Միւսէլլէս թէճտիտ օլունուրգէն, բէլքի վիւքէլա Մ. Քրիսբի՝ Աւստրիա իլէ միւնագըտ պուլունան ահտնամէյէ պազը մատտէլէր իլավէսինը թէքլիֆ իտէճէք տիր։ Շէօյլէ քի, բէլքի միւշարէյլէյհ՝ Աւստրիա իլէ Րուսիա արասընտա պիր մունազաա վուգուընտէ Իթալիանըն՝ Կալիչիյայա իքի գօլ օրտու սէվգ ու իրսալինէ մէճպուր օլաճաղընա տաիր ահտնամէ պէնտլէրինին ֆէսխինի թալէպ էյլէյէճէք տիր»։

Շանկայ 11 փետր.

Միւնթէճար Շարգտա իթթիֆագ օլընաճագ թէտապիրը բօլիթիգիյէ հագգընտա Ինկիլթէրա վէ Ֆրանսա վէ Րուսիա արասընտա պիր մուգավէլէնամէ իմզալանմըշ օլտուղընա տաիր պիր շայիա զուհուր իթմիշ տիր։

Հիրօշիմա 11 փետր.

Ամիրալ Իթօտան վարիտ օլան րէսմի պիր թէլէկրաֆա նազարէն, Ճափօն թօրբիլ վաբօրլարը տօնանմասը՝ փետր.ըն 5ինճի կէճէսի Չինլիլէրին Թինկ-Եէն նամ զըրհլըսընը մահվ իթմիշ տիր։ Ճափօնըլարըն իքի թօրբիլ վաբօրը՝ Չինլիլէրին աթէշի իլէ մահվ օլմուշ տըր։ Մէզքիւր Ճափօն տօնանմասը՝ փետր.ըն 6ընճը կէճէսի թէքրար հիւճում իտուպ, Չին-Եէն նամ Չին զըրխլըսը վաբօրընը մահվ իթմիշ, վէ Չին-Եուան իլէ Վայ-Եէն նամ զըրխլըսը վաբօրլարընը տախի մահվ իթտիկի միւհիմմ պուլընմըշտըր։

Րոմա 12 փետր.

Սիչիլիա ատասընտա Գալապրիա էյալէթինտէ չէտիտ վէ միւթէատտիտ զէլզէլէլէր վուգուա պուլմըշ տըր։

Մատրիտ 12 փետր.

Ընճէպի պուղտայլարընըն 100 քիլօյը իչին կէօմրիւք րուսումընըն $2\frac{1}{2}$ բէզէթաա թէզյիտ իտիլմէսինէ տաիր օլան գանուն՝ րէսմի կազէթատա նէշր օլունմըշ տըր։

PHOENIX FIRE OFFICE

ՖԻՆԻՔՍ

Ինկիլիզ Սիկորթա գումբանիասը

Գասթամունի վիլայէթի տախիլինտէ գումբանիամըզ նամընա օլարագ խանկիյը գարշը հէր տիւրլիւ սիկուրթա մուամէլէլէրինը իյֆա իթմէք իչին, Գասթամոնու թիւճճարը միւթէպէրանընտան Սիւղմեան Սիմոն էֆ.նի աճէնթէ վէքիլ նասպ իթմիշ օլտուղըմըզը իլան իտէրիզ։

Աճէնթէլէր ...

Հ. ՍՈՒԱՆ ՎԷ ԳՈՒՄ.

ԱՍՐԸ ՃԷՏԻՏ ՏԷՎՐԸ ՃԷՏԻՏ

Ասրը ճէտիտէ այագ պասմըմըզա անճագ պիր գաչ սէնէլէր գալտը։

Էրպապը տիգգաթըն ցաննը տախի չու տըր քի, ասրը ճէտիտ իլէ պիրլիքտէ տէվրը ճէտիտ տախի ֆիրլէն իսպաթը վիւճուտ իտէճէք տիր։

Եանի էմարէլէրի կէօրիւլէն պաշլըճա իքի հալլէր քի, քեաֆֆէյի տիւէլ հալլէրին եասսը տըրլար, քեամիլէն վիւճուտէ կէլմիչ վէ թագվիյէթ պուլմըշ օլաճագլար տըր։

Պիրինճիսի հէր ֆէնալըղըն մէնպաը օլան մուհարէպէնին մէնի տիր։

Իքինճիսի տախի հէր էյիլիկին մէնպաը օլաճագ ճիտտի պիր միւթէմլիքեաթ բօլիթիգասը օլաճագ տըր։

1894 սէնէսի զարֆընտա զուհուրա կէլէն վէ ղայէթլէ թէէսսիւֆէ շայան պուլունան միւհիմմ պիր վուգուաթ՝ իչին թաճրիւնէ տէյլի իսէ՝ էհէմմիյէթինէ պէօյլէ պիր գուվվէթ վէրմիչ օլտու։

Պու տախի Չին վէ Ճաբօն մուհարէպէսի տիր։

Զաննը իլմէյին քի Էվրօբա տէվլէթլէրի վէ էհալիլէրի՝ պու մուհարէպէ իւզէրինէ ցահիրէն կէօրիւնիւկի գատար ֆիքրօւրսըզ եախօտ ագ ֆիւթուրըլը հալտէ պուլընմագտա տըրլար։

Եախօտ էկէր պունլար շիմտիտէն պէօյլէ պիր թէլաշ էսէրի կէօսթէրմէյօրլար իսէ, կէօսթէրմէլէրինէ ուզուն պիր վագըթ գալմամըշ տըր։

Ֆագաթ պէօյլէ պիր թէլաշ՝ Ճաբօնլըլարըն սիլահլարընըն պէօյլէ միւվաֆֆագըյէթլէրի էսէրի՞ մի տէր օլունմալը տըր։

Խա՛յըր։

Ճաբօնլըլարըն Չինլիլէր իւզէրինէ գազանտըգլարը միւվաֆֆագըյէթլէր հէր նէ տէրէճէտէ պէօյլիւ սախի օլմուշ օլսալար, մէմուլին ղայրը չէյլէր տախի սայըլամազլար։

Չինքի շիմտիյէ տէկին կէրէք գարա վէ կէրէք տէնիզ իւզէրինտէ վուգու պուլան մուհարէպէլէր, Ճաբօնլըլարը բէք բարլագ հալլէրէ, վէ Չինլիլէրի տախի բէք միւզմէհալ վագիյէթլէրէ կէօթիւրտիւլէր իսէ, յուզէթին թամմ մանէասը իւզրէ հիւքմ՝ իտիլտիքտէ, պունլարտան հիչ պիրիսի տախի ֆիւթուհաթ տէյիլ, իլլա պիրէր միւվաֆֆագըյէթ իտիլէր։

Եալընըզ սօն մուհարէպէտէ, եանի Վէյ-Հայ-Վէյ Թէրսանէսինին զապթընտա, Չինլիլէր ազ չօգ մուգավէմէթ տէնիլէպիլիր պիր կէօսթէրիշտէ պուլընըպ, օնտան էվվէլքի մուհարէպէլէրին քեաֆֆէսի տախի՝ մուհարէպէ տինմէքտէն զիյատէ ֆիրար տինմէյէ շայան պուլընմագտա իտիլէր։

Հիչ տէյլի իսէ, Նէվիճաա սիլահլարըն վէ միւքէմմէլ զըրհլը սէֆինէլէրին՝ էսկի ուսուլտէ սիլահլար վէ քեօհնէ կէմիլէր իւզէրինէ թապիի ֆիւթուհաթ հազզըլարը տախի իսպաթ օլընմըշ օլմազ։

Չինքի Չինլիլէր տախի՝ Թըպզը Ճաբօնլըլար կիպի միւքէմմէլ էնի սիլահլարա, Թօբլարա վէ զըրհլը սէֆինէլէրէ մալիք պուլընմագտա իտիլէր քի, պունլար Ճաբօնլըլարըն էլինէ կէչիպ, Չինլիլէր՝ անլէրի Ճաբօնլըլար իչին սաթըն ալմըշ կիպի պուլընտըլար։

Շիմտիյէ տէկին նէ քի կէօրիւլտիւ իսէ, սիլահ իսթիւնիլիկինի իսպաթ իթմէտիլէր, իլլա թալիմ, մուհարիպլիք խասսէսի վէ ֆէննը հարպ րիւճհանիյէթինի իրաէ իթտիլէր քի, Չինլիլէր՝ պու խասսէլէրտէն պիսպիւթին մահրում պուլընմագտա իտիլէր։

Լիսանը աւքէրիտէ պունա պիր մուզաֆֆէրիյէթ վէ պէօյլէ պիր մարիֆէթ տէնիլէմէզ։

Հէր հանկը չէյլէր քի, Չինտէ էքսիք պուլընմըշ վէ ֆախտէտէն գիյատէ մազարրաթը մուճիպ օլմուշլար տըր՝ Էվրօբա տէվլէթլէրինտէն էն կէրիտէ գալանը էօհտէսինտէ բէք միւքէմմէլ պիր հալտէ պուլընմագտա տըր։

Վէ Ճաբօն տէվլէթինին մուվաֆֆագըյաթը աւքէրիյէսի՝ պիր Էվրօբա տէվլէթինէ գարշը տախի կէօսթէրիլէպիլէճէկի ցաննը օլունապիլիր իսէ տէ, իսպաթ օլոնամազ։

Խա՛յր։

Էվրօբա տէվլէթլէրինին վէ էհալիլէրինին թէլաշ իթմէլէրի՝ հիչ տէյիլ իսէ տահա պիր միւտտէթ տէկին սիլահ սէպէպինտէն նէչէթ էյլէմէլի տիրլէր։

Հալը իսթիգպալ նէ՞ օլաճագ, վէ Էվրօբա տէվլէթլէրինին վէ էհալիլէրինին շիմտիքի մէյլիյաթլարը իւզէրինէ Ճաբօնըն գազանտըղը մուվաֆֆագըյէթը հազըրէ նէ՞ տէրէճէլէրէ գատար թէէսիր իտէճէք տիր։

Պունլարը թային իտէճէք վէ օլաճագ չէյլէրէ պիր հուտուտ վազ իտէճէք սըրա շիմտի տիր քի, պու տախի Ինթիհաի Շարգը գարշը, Էվրօբանըն միւքէմմէլ պիր հիւսնի իթթիֆագընա միւթէվագգըֆ պիր մատտէ տիր։

Հէր նէ քի պու կիւն գօլայըգլա իճրա օլունապիլիր՝ եարըն օ իճրաաթ միւչքիլ պիր հալէ վազ օլունաճագ, վէ օ պիր կիւն իսէ պէլքի տէ միւմքինսիզ օլաճագ տըր։

Ճաբօնըն՝ շիմտիքի բարլագ հալինտէ տախի տուրուպ պէրմէզ պօյտա վագըթ կէչիրէճէյի՝ միւմքինսիզ պիր մատտէ տիր։

Չինքի պու թարիգ՝ մուվաֆֆագըյէթին մուզայիրի օլարագ խարապիյէթէ կէօթիւրէպիլիր։

Վէ Ճաբօն էհալիսի, նէֆսինէ սուր գաստ իտէն (անճնասպան) պիր էհալիյէ պէնզէմէտիկինի տէ իսպաթ էյլէմիչ տիր։

Չաթէն տէվլէթլէրք էօմրիւ՝ վէլօսիբէտ արապասընա պէնզէմէքտէ տիր քի, պիր քէրրէ եօլա չըգըլտըգտան սօնրա իլէրի տօղրու հարէքէթէ տէվամ իթմէյիպ տէ տուրտուղու անտէ, օլտըղը եէրտէ տիւչէր։

Ճաբօն տէվլէթի՝ արթըգ Չինէ գարշը էվվէլքի կիպի պիթարաֆ մագամընտա պիր հալտէ պուլունամազ։

Իմտի եա օ տըր քի, քէնտի րիւճհանիյէթինի պագը սագլայամայըպ, իլէրուտէ Չինին նուֆուզ ու թէէսիրի թահթընա կիրէճէք, եա եօգսա, քէնտի մուվաֆֆագըյէթլէրինի, սիլահ վէ տիւլօմասի թարիգլէրի իլէ տահա գիյատէ իլէրի սիւրէրէք Չինի քէնտի նուֆուզ ու թէէսիրի թահթընա ալաճագ տըր։

Շիմտիքի հալտէ կէօրիւնիւչ օ տըր քի, պու սօնրաքի ճիհէթ պաշա չըգաճագ տըր։

Ֆագաթ հէր իքիսինին հա՞նկըսը տախի զուհուրա կէլսէ, Ինթիհաի Շարգտա, Էվրօբա նուֆուզընտան գիյատէ, պիրլէչմիշ կիպի Չին վէ Ճաբօն նուֆուզու գուվվէթի զուհուրա կէլմիչ օլաճագ տըր քի, պունըն կէրէք մուհարէպէ վէ կէրէք Էվրօբա միւսթէմլիքեաթը, վէ կէրէքսէ վարիտաթ ճիհէթլէրի իլէ թէէսիրի նէ՞րէլէրէ վարաճաղը, շիմտիտէն քէշֆ օլունամազ։

Շիմտի Էվրօբա իչին պու ճիհէթ տիւշիւնիւլէճէք պէօյլէ պիր մատտէ տէյի՞լ մի տիր, վէ պունըն իչին նէ՛ գատար թէլաշ իտիլսէ կէնիշ կէնիշ մահալլ պուլունմա՞մագտա մը տըր։

Սարը ճինսին, եանի Ճաբօնլըլարըն վէ Չինլիլէրին պիր կիւն Էվրօբայը պասաճագլարը գօրգուսը, պազըլարը ինտինտէ շիմտիտէն պա կէօսթէրմիչ տիր։

Ամմա պէօյլէ պիր թէճավուզուն՝ պիր Թարիգը խասիմանէ՞, եօգսա պիր Թարիգի Թիճարէթլէ՞ մի զուհուրա կէլէճէյի թային օլունամայօր իսէ տէ, Ինթիհաի Շարգ րիւզկեարընըն, չու եա պու Թարաֆտան Էվրօբատա պիր ֆըրթընա զուհուրա կէթիրէճէյի՝ մէվզուը պահս օլմայա պաշլամըշ տըր։

Հա՞յթա պազըլարը Թախֆիֆի թէլաշ իչին էսքի սթաթիսթիգէրին թասհիհինէ տախի կիրիշիպ հէր նէ գատար աւէլ ումում Չին էհալիսի 400 միլեօն, վէ Ճաբօն էհալիսի տախի 40 միլեօն, եանի ճէման 440 միլեօն հիսապ իտիլմէքտէ իքէն, պու հիսապլարըն եանլըշ օլտուղընը իսպաթա կիրիշիյօր։

Օ 400 միլեօնըզ Չին էհալիսինի բիտաշտըրնա կէօրէ 300 միլեօնա, 250 միլեօնա, 200 միլեօնա վէ հաթթա 150 միլեօնա տախի էնտիրէնլէր զուհուրա կէլմի։

Ֆագաթ էն ինսաֆլը հիսապ իլէ, Չին էհալիսինին մըգտարը 250 միլեօն տախի հիսապ օլունսա, էնէ Էվրօբա տէվլէթլէրի հուգուգընտա 300 միլեօն բատտէլէրինտէ Չին վէ Ճաբօն էհալիսինին պիրլէչմիչ գուվվէթի պուլընըր քի, անճագ 40ար միլեօնըզ Ֆրանսա վէ Ինկիլթէրա էհալիլէրի հուգուգընտա, պէօյլէ պիր ճէսիմ մըգտարըն մահիյէթի նէ՛ տիմէք օլաճաղը անլաշըլըր։

Էկէր կէրէք Չին տէվլէթի վէ կէրէք Ճաբօն տէվլէթի՝ էլէէվմ եալընըզ Ինկիլիզ տիւշէրի իչին բէք Նարին զապտուզը ճէվիզէ սայըլմագտա իսէլէր պիլէ, Եալու վէ Բօրթ Արթիւր վէ պէլքի տէ եարըն Բէքին փութուաթլարընտան պիր գաչ սէնէլէր սօնրա, Թէքմիլ Էվրօբանըն տիւշէրի իչին պու ճէվիզ բէք չէթին պիր հալէ վարըր օլմուշ օլապիլիր։

Էվրօբա տէվլէթլէրի՝ պէօյլէ պիր թէհլիքէլի իսթիգպալ իւզէրինէ շաշըրըպ տա էյլէրի պազը տիւշիւնմէքտէ տէյլի տիրլէր։

Շիմտիտէն, Չին սուլարընա հէր պիրիսի մըգտարը քիֆայէտէ զըրհլը սէֆինէլէր կէօնտէրիպ, Ճաբօն օրտուլարընըն վէ տօնանմալարընըն հարէքէթլէրինի գօլլամագտա, վէ խուսուսիյլէ Ճաբօն զըրհլըլարընըն բէչինի պըրագմամագտա տըրլար։

Էլէէվմ մէյտանը հարէքէթ օլան տէնիզլէրտէ Էվրօբալը գուվվէթլինին մէճմուը՝ Ճաբօն տօնանմասընը, խուսուսիյլէ հալտէ գըզգըվրագ իթմէյէ քեաֆի տիր քի, էօյլէ պիր հարէքէթը խասիմանէ նէթիճէսինտէ, էյան Չինլիլէրի թիթրէթմէքտէ օլան Ճաբօն օրտուլարընըն տախի թէսլիմ մէճպուր օլաճագլարը միւհթէմիլ տիր։

Էվրօբալըլարըն պէօյլէ պիր հաքիմ մէվգըլարը՝ էկէր պէյնէլէրինտէ սահիհէն պիր հիւսնի իթթիֆագ մէվճուտ պուլընմագտա իսէ, էյլէթտէ սուլհ գարարլարընտա քէնտի թէէսիրինի կէօսթէրէճէք տիր։

Ֆագաթ էօյլէ պիր միւքէմմէլ հիւսնի իթթիֆագ մէվճուտ պուլընմագտա իսէ, Չին վէ Ճաբօն մուհարէպէսինին նէթիճէլէրի, Էվրօբա իչին բէք մազարրաթլը օ՞լմայաճագ մը տըր։

Պէօյլէ պիր մուհաքքագ մազարրաթ հուգուգընտա, Էվրօբա տէվլէթլէրինին, քէնտի տախսիլլէրինտէ մէվճուտ պուլընան զըտտիյէթլէրի պիր թարաֆա գօյարագ, ումում սուրէթլէ խարիճէ գարշը իթթիֆագ իթմէլէրի մէճպուրիյէթի մէյտանտա կէլմէքտէ տիր քի, Էվրօբա տէվլէթլէրի պէյնինտէ մուհարէպէնին մէնինէ՝ պու ճիհէթ պէօյլէ պիր եարարլըմա պուլընաճագ տըր։

Հէր էյիլիկին մէնպաը ատտ էյլէտտիկիմիզ ճիտտի պիր միւթէմլիքեաթ բօլիթիգասը տախի՝ պէօյլէ պիր հիւսնի իթթիֆագ սայէսինտէ բէք իլէրիլէյէ կիտէպիլիր։

Պիրինճի չունըն իչին քի, պիրտէն պիրէ ույանմըշ վէ ույանմագտա օլան Ճաբօն վէ Չին տէվլէթլէրինին գօլլարը ուզանապիլէճէք մահալլէրտէ, Էվրօբա միւսթէմլիքեաթըընըն էմնիյէթը հալլէրինէ գուվվէթ վէրմէք իճապ իտէճէք տիր։

Իքինճի սէպէպ տախի չու տըր քի, էկէր Չինլիլէր վէ Ճաբօնլըլար, Էվրօբալը միւսթէմլիքեաթլարընտա, ուճուզճա չալըշմագ խասսէլէրի իլէ Էվրօբալըլարըն մէնֆաաթընտան օլան խըտմէթլէրտէ գուլլանըլամագլար վէ քէնտիլէրինէ մըգտարը քեաֆի հարէքէթ ու մէչղուլիյէթ մէյտանլարը թէտարիք իտիլմէզ իսէ, քիւմէ քիւմէ պիննէֆս Էվրօբանըն տախիլինէ եայըլմալարը էօնիւ ալընամայաճագ տըր։

Վէ բէք ուճուզ չալըշմալարը սէպէպի իլէ տէ, Էվրօբանըն իշաչ իթմէյէ մէճպուր պուլընտըղը վարիտաթը ումումիյէ՝ պիլաշքէ տահա զիյատէ պէրպատ պիր հալէ տիւշար օլապիլէճէք տիր։

ԹԷՎՃԻՀԱԹ

Մէքթէպը Սուլթանի մուալլիմ մուավինլէրինտէն իզզ. Սէյֆէտտին պէյէ րիւթպէի սանիյէ սընֆը սանիսի,

Շէհր էմանէթը ճէլիլէսի մէքթուպի գալէմի խուլաֆասընտան րիֆ. Նաճի էֆ. Բասիմ պէյլէրէ րիւթպէի սալիսէ թէվճիհ պույրուլմըշ տըր։

***

ՆԻՇԱՆ

Խարիճիյէ նէզարէթը ճէլիլէսի մէքթուպճիսը աթուֆ. Միւնիր պէյ էֆ. հազրէթլէրինէ՝ 1ինճի րիւթպէտէն նիշանը ալի Օսմանի իհսան պույրուլմուշ տըր։

ԱՀՎԱԼԸ ՍԸՀՀԻՅԷ ՎԷ ԳՕԼԷՐԱ

ՐԷՍՄԻ

Էվվէլքի բազար էրթէսի կիւնիւ սաաթ 6տան տիւնքի սալը կիւնիւ սաաթ 6յա գատար չէհրիմիզտէ էնճիտէն 10 միւսապ, վէ 2սի էննիլէրտէն վէ 3ի էսկիլէրտէն օլմագ իւզրէ 5 վէֆիյաթ վուգու պուլմըշ տըր։

[illegible]

Օրթաքէօյտէ 5, Կէօքսուտա 1, սիվարի պիրինճի ալայընտան 1, Պէչիքթաչտա 2, Ավրաթ Բազարընտա 1։

[illegible]

Եէնի միւսապլարտան

Ավրաթ Բազարընտա Մէհմէտ, Օրթաքէօյտէ Իսագ վէլէտը Ավրամ։

Էսկի միւսապլարտան

Պէչիքթաչտա Էօմէր, Օրթաքէօյտէ Արթին Պօղոսեան, Օրթաքէօյտէ Մէհմէտ։

***

Ցունվ. 29ա գատար 24 կիւնտէն պէրու Աստէճէվազ գազասընտա, վէ 17 կիւնտէն պէրու քէօյլէրտէ գօլէրատան վուգուաթ օլմամըշ տըր։

Քէզալիք Վանըն Մօկս գազասընտա գօլէրատան պիր գաչ կիւնտէն պէրու վէֆիյաթ օլմամըշ տըր։

***

Իճրաաթը սըհհիյէ միւնասէպէթիյլէ Թուզլա լիմանընա գարագօլ խըտմէթինի իֆա իթմէք իւզրէ Գահիրէ Նէզարէթինէճէ [illegible], վէ Գավագ լիմանընա տա [illegible] կանպօթը հիւմայունլարը կէօնտէրիլէճէք տիր։

***

Մարմարա տէնիզինին Բումէլի սահիլինտէ պուլունան Շահքէօյ, Պիկատօս, Սիլիվրի, Թէքիրտաղ, Խօրա, Ֆանօզ, Միւրէֆթէ, Շարքէօյ միսիլլու իսքէլէլէր ամէտաչիտա իտէն ուֆագ գայըգլարա Թուզլա լիմանը սըրա կէլտիկինտէն 5 կիւնլիւք գարանթինալարընը Գալիպօլուտա լիմանընտա պէքլէմէլէրի իսթիրհամընը հավի մէզգիւր գայըգլար րէիսլէրի թարաֆընտան տիւն Ցահիէ Սըհհիյէյէ պիր արզուհալ թագտիմ իտիլմիչ տիր։

***

Շէհրիմիզին պազը թարաֆլարընտա իճրայի հիւքմ իտէն գօլէրատան տօլայը, հըֆզը սըհհէթ ումումիյէ գօմիսիօնընտան թանզիմ օլընան մազպաթըտա, ումում մէքթէպլէրտէ բէք չօգ չալիշտա պիրիքտիրիլմէսի, վէ մէքթէպլէրտէ թէտրիսիյէ տիգգաթ վէ սըհհէթէ մուզիրր օլան գօգուլարը տէֆ իտիճի էճզալար իսթիմալիյլէ մահզուրաթըն տէֆ իտիլմէսի, վէ էննէճէք վէ իչէճէք չէյլէրէ ֆէվգէլատէ տիգգաթ օլունարագ Հըֆզը Սըհհէյէ գարշը պիր հալ վուգուընա մէյտան վէրիլմէմէսի լիւզումընա տաիր Թարաֆը Սատարէթթէնահիտէն վարիտ օլան թէզքէրէ իւզէրինէ Մէարիֆ նէզարէթինտէն պիլճիւմլէ մէքթէպ միւտիրլէրինէ էմիրլէր վէրիլմիչ տիր։

***

Տէրսաատէթ միւվարէտաթընըն Մօլթատա 7 կիւն գարանթինա ալթընա ալընմասը մէզգիւր ատա սըհհիյէ իտարէսինէ գարարկիր օլտըղը՝ պաթրէնկրաֆ իչար օլընմըշտըր։

ՄԸՍԸՐՏԱ ԻԶՏԻՎԱՃ

Խտիվը Մըսըր ֆէխամ. տէվլ. Ապպաս Հիլմի բաշա հազրէթլէրինին հէմշիրէսի հանըմ էֆ. իլէ Հալիմ բաշազատէ Ապպաս բաշա հազրէթլէրինին րէսմը իզտիվաճը հազգընտա կէչէն կիւն մուխթասար պիր մալումաթ նէշր օլընմըշ օլմագլա, պու քէրրէ պէրվէճհը աթի պազը թաֆսիլաթ տէրճինէ միւսարէաթ իտէրիզ։

Շեօյլէ քի, տիւյլիւն ալայը Գահիրէտէ Խտիվ հազրէթլէրինին պուլունտըղը Ապտին սէրայընտա պիթթէշքիլ, օրատան հարէքէթլէ չէհրին իչինտէն պիլմիւրուր Գուպպէ քէօշքիւնէ ազիմէթ իթմիշ տիր։

Ալայըն էօնիւ սըրա Գահիրէ բօլիս միւտիրի Գօյէս բաշանըն թահթը գումանտասընտա օլարագ պիր միւֆրէզէ սիվարի բօլիս նէֆէրի, պունլարըն արգասընտան պիր պէօլիւք մըզըգաճը սիվարի վէ մուզիգա վէ պիր պալթարճա թօբճը ա-

---

)(29)(

ԵԸԼԱՆԸՆ ԻԶԻ

ՄԻՒԷԼԼԻՖԻ — ՄԻՍ ՊՐԷՏՏԸՆ

ՄԻՒԹԷՐՃԻՄԻ — ԱՆՏԱՆ ԱԼԻՖ

—Պու գավալլը նա՞սըլ եալընըզ պըրագըլըմ։

—Նէ՞ չարէ, քէնտի խայըրը իչին էյիւտէն կէլէնի եարմալըըրսըն։

—Էօյլէ իսէ կիտէյիմ, գօշարագ կիտէր կէլիրիմ. լաքին Ալլահ աշգընա պէն կէլինճէյէ տէկին սիզ պուրատան պիր եէրէ կիթմէյինիզ։

—Պէն պուրատան այրըլմամ, ալ չու րէչէթայը. գուրշուն գալէմ իլէ եազարըմ ամմա, էճզաճը օգուր անլար.—տիյէրէք էճզաճը տիւքքեանընը Թարիֆ իթտի։

Պօզ իսէ նշանլըսընըն եիւզինէ պիր քէրրէ տահա տիգգաթլըճա պագտըգտան սօնրա, տըշարը ֆըրլայըբ նապատէտ օլտու։

Մէրզումէնին արգասընտան պագմագտա օլան Ժապէլ.—Էկէր պէօյլէ գօշարագ կիտէճէք օլուրսա, պիր սաաթ սիւրմէզ ավտէթ իտէր։

—Պիր սաաթտա գատար խասթայը եա էօլմիւշ վէ եախօտ պիրազ էյիլէշմիշ պուլուր։

—Էյիլէշմի՞չ մի, էյիլէշմէսինէ իմքեան վա՞ր մը։

—Հայաթ իլէ էճէլին էկզալիկլէրիյլէ ուղրաշմագտա, միւճիզէ գապիլինտէն վուգուաթ զուհուր իտէպիլիր. ինթիմալ տըր քի պու ույգու պիր«գըրիզ» գապիլինտէն օլսուն. էկէր ույանաճագ օլուրսա, պէլքի էօլիւմտէն գուրթարմագ իւզրէ գալէթ ճիզզի պիր իւմիտ հասըլ օլուր։

Ժապէլին էլի եարրագ միսալի Թիթրէտի, արգասընը հէքիմէ չէվիրիպ օտանըն իչինտէ տօլաշմագա պաշլատը, վէ պատէհու ֆիւթուրըզ պիր Թավըր իլէ,

—Սիզին տէ հալինիզի տիւշիւնիւյօրում, պու գատար խասթալարընըզ վար, էլպէթ վագթընըզ գըյմէթլի տիր. նա՞սըլ օլուր քի խասթալարընըզը պըրագապիլիպ տէ պու աասմըն պաշընտա պէքլէյօրսընըզ։

—Պու պիչարէնին տիւշար օլտուղը իլլէթ հայիր օլտուղընտան, նէթիճէսի մէրագըմը մուճիպ օլտու. շիմտիլիք Թէհլիքէլի պիր խասթամ եօգ տըր քի Թէլաշ իտէյիմ. չայէտ Ֆէվգէլատէ պիր զուհուրաթ օլուրսա, պուրատա պուլունտուղըմը պիլիր, տէրհալ պիրիսինի կէօնտէրիրլէր չաղըրթըրըրըմ։

—Օ հալտէ պէն տէ չըգայըմ պիր սիգարա իչէյիմ. զիրա էճէլ իլէ հայաթ պէյնինտէ կիւզէրան իտէճէք ահվալը ֆաճիայը կէօրմէք արզուսընտա տէյիլիմ.—տիյէրէք տըշարը չըգըպ պիր տագիգա սօնրա օտայա ավտէթ իթտի։

—Նէ՛ չապուգ իչտին պիթիրտին սիկարայը, պու գատար Թիւթիւն գարարըը տըր։

—Սիկարամ իչէ եարար չէյ օլմատըղընտան, իչմէտիմ աթտըմ։

Պիրազ սօնրա գապու չալընտը։ Իսթիւ պաշը բարչա բարչա պիր չօճուգ իչէրի տօղրու պաշընը ուզաթըրըպ.—Տօգթօր Սունտէրս պուրատա՞ մը տըր.—տէյու սօրտու։

—Պուրատա տըր, քի՞մ իսթէյօր։

—Կէնճ պիր գըզը զէհիրլէնմիչ, աճէլէ սիզի արայօրլար։

—Զէհիրլէնմի՞չ մի... Թէհլիքէլի չէյ. կիթմէլի. սէնի քի՞մ կէօնտէրտի։

Զօճուգ չաչգըն չաչգըն Ժապէլէ պագտը, Ժապէլ իսէ չօճուղա եավաչճա պիր չէյ Ֆըսըլտատը։

—Պէնի էճզաճը կէօնտէրտի։

—Եա՛, էճզախանէտէ՞ն մի կէօնտէրտիլէր, կիթմէլի։ Խասթայը սիզէ պըրագըրըմ. ույանըրսա չու իլաճտան իքի գաշըգ իչիրինիզ. պէն տէ պուրատա պուլունսամ պալքըա պիր չէյ եարամայաճագտըմ. հայտի չօճուղըմ, էօնիւմէ տիւշ պագալըմ. եօլու պիլիրսի՞ն եա՛։

—Պիլիրիմ, էֆէնտիմ։

Թապիպին մուֆարէգաթընտան պէչ տագիգա սօնրա, Ժապէլ գաբույա կիտիպ վէ տըշարըյը կէօզտէն կէչիրիպ, հիչ պիր Թարաֆտա ըշըգ կէօրմէյինճէ ուզունճա պիր ըսլըգ չալտը։

Գարանլըգտա պիր չէքլ զուհուր իտիպ, Ժապէլին եանընա տօղրու կէլտի. պու կէլէն չէքլ իխթիյար գարը իտի։

Մէրզումէ եավաշճա սէս իլէ.—Հէր չէյ պըրագընըզ, Պիլ-Վիթէրս հէր չէյի պըրագընըզ տօմուշ, չուրատա տուվարըն եանընտա պէքլէյօր, էթրաֆտա իս ճին եօգ. պէն կէօզլէրիմ. Պիլ-Վիթէրսին եարտըմընա իհթիյաճը օլաճագ տըր. հազըր օլտուղըն հալտէ իչ տէֆա արգա արգայա ըսլըգ չալարսըն. նէ տիմէք օլտուղընը անլար, սիզ իչինիզի կէօրիւրքէն պէն տէ տըշարըյը կէօզլէրիմ. նա՞սըլ, իչի էյի սըրասընա գօմո՞ւշմըյըմ, վէ վատ իթմիշ օլտըղըն ալթունլարը հագգ իթմի՞չմիյիմ. պիր զէման կէնճլիյիմտէ նիչէ նիչէ ալթունլար կէլիր իտի. հանի՛ օ վագըթլար, հանի՛ օ բարալար։

—Պօշ լագըրտըլարըն վագթը տէյիլ, գալգար պիրիսի ույանըրսա նէ՞ եարարըզ։

—Բէք ալէա, հէր չէյ օլտու պիթտի՞ մի. լաքին օլմայա քի չունուն պունուն ալիլինէ տիւչէլիմ, պիլիյօ՞րմըսըն։

—Եարըմ սաաթ էվվէլ նէ օլաճագսա օլտու պիթտի. էկէր պու կէվէզէլիյին իլէ պէնիմ եազամը պըրագմայաճագ օլուրսան պիզ իչիմիզի Թէքմիլ իթմէտէն գըզ ավտէթ իտէր։

—Էօյլէ իսէ տուր իչէրի կիրէյիմ տէ, Թօրնումըն կէօզլէրինի էլիմլէ գաբայըմ, անասը գըզըմ իտի։

—Տուրտուղուն եէրտէ գըմըլտամա, եօգսա պօղարըմ սէնի.—տէյիպ իչէրի կիրտի. գաբույը իսթիյարըն եիւզիւնէ գաբատը։

Ժապէլ գարտաշընըն եաթագընա եագլաշտը. Պու սըրատա Ճիմ ույանտը վէ կէօզլէրինի օլապիլտիյի գատար աչըպ, եանընտա տուրան չախսըն իւզէրինէ տիքտի. Սէօզ սէօյլէմէյէ թագաթը գալմամըշ օլտուղընտան, բարմագլարըյլա տուտագլարընը կէօսթէրիպ վէ էլինի մասանըն իւսթիւնտէքի չիշէլէրէ տօղրու ուզաթըըրըպ պազը իչարէթլէր իլէ իլաճտան պիր աղտան վէրմէսինի րիճա իթտի։

Ժապէլ իսէ եէրինտէն գըմըլտամայըպ, քէնտի քէնտինէ.—Ույանտը, ճանըյլա ուղրաշըյօր. պէն տէ գատէրիմէ ճէնկլէշիյօրում։

Շէհրին սաաթլարը վուրտու, օն պիրի չէրէքէ կէչմիչ իտի։

Ճիմ բէք պէօյլէ պիր ըզգընթը վէ գահէթ իլլէթէ օլտըղը հալտէ.—Պըզըմ, բէք գարանլըգ պիր կիրտապ կէօրիւյօրում, գայէթ տէհշէթլի պիր ուչուրում... իչթէ չիմտի իչինէ տիւչիւպ եուվարլանաճաղըմ։

(Տէվ-ի)

սաքիրի, վէ պոնլարտան սօնըրա խօրփին մա մուզիգա խասսա սաաքիրի ետրիրիմէքտէ պուլընմըշ տըր։

Ասաքիրը մէրգումէնին արգասընտան կէլինին րաքիպ օլտուղը ալթը աթը միւզէյյէն վէ միւքէլլէֆ արապա վիւրուտ իթմէքտէ օլուպ, մէզքիւր արապանըն գըրմըզը իրէք բէյտագլէրի գաբալը պուլընմըշ վէ աէյիս վէ խատէմէի սաիրէսի ալթուն սըրմա իշլէմէլի գըրմըզը էլպիսէ լապիս օլմուշ վէ արապանըն հէր իքի գաբուսը ետնընտան սիւվարի պիրէր մէրիւմա կիթմէքտէ պուլընմըշ տըր։

Տիկէր Հարէմլէր տախի սաիր արապալարըլա ալայա տախիլ օլմուշ, վէ ալայըն նիհայէթինտէ պիր միւֆրէզէ սիւվարի ասքէրի ետրրիմէքտէ պուլընմըշ տըր։

Ալայըն կիւզէրկեահը պայրագլարլա տօնատըլմըշ օլուպ, խընճախընճ էհալի պիրիքմիշ, վէ միւսիթէլիֆ իգամէթկեահլարտան չիչէքլէր աթըլմըշ տըր։

Ալայ՝ Հալիմ բաշանըն էմլաք ու ագարաթը իտարէխանէսինին բիչկեահընտան միւրուր իթմիշ օլուպ, կէլինին նամզէտլիսի Ապպաս բաշա իլէ պիրատէրլէրի Սաիտ վէ Իպրահիմ բաշալար վէ խանէտանա մէնսուպ տիկէր պազը զէվաթ օրատա տուրմագտա պուլընըյօրլար իտի։

Ալայ Գուպպէ քէօշկինէ միւվասէլէթ իթտիքտէ, Խտիվը Մըսըր իլէ վալիտէսի էվվէլճէ օրայա վիւրուտ իթմիշլէր իտի։

Ագշամ գասըր մէզքիւրտէ պիր զիյաֆէթ քէշիտէ օլունըպ, պիլճիւմլէ խանէտանը Խտիվի ազասը իլէ կիւզէյի Ապպաս բաշա հազըր պուլընմըշ, վէ անճագ Խտիվը Մըսըր տուրամատըղընտան՝ պիրատէրի Մէհմէտ Ալի բաշա՝ Թաամտա քէնտիսինէ իճրաի վէքալէթ էյլէմիշ տիր։

Խտիվին վալիտէսի Թարաֆընտան վէրիլէն Թաամտա Խտիվէ Հանըմ իլէ վալիտէի Խտիվինին մայէթ գատընլարը հազըր պուլընմըշլար տըր։

Տիւյիւնիւն իլք կիւնիւ Խտիվին վալիտէսի տիկէր պիր Թաամ Թէրթիպ իթտիրմիշ օլուպ, պունտա 200 տավէթլի գատըն հազըր պուլընմըշ, վէ տավէթլիլէրին քէաֆֆէսի՝ գաթարը մախսուսա զիյաֆէթ մահալինէ ազիմէթ իթմիշ տիր։

Եէնի կէլին գայէթ կիրանպէհա էլպիսէլէր կիյինմիշ վէ միւճէվհէրէ Թագընմըշ վէ ետնաի Թաամտա բարա սէրբիլմիշ տիր։

Եէնի կէլինէ իհտա օլունան միւճէվահիրատ հէտիյէլէր՝ էնզարը մէտուրին թէհիր իտիլմիշ օլուպ, Գահիրէնին ետլընըզ պիր գույումճըսը՝ 100,000 ֆրանգլըգ միւճէվհէրաթ սաթմըշ, վէ կիւզէյի Ապպաս բաշանըն ետրըզ կէօրիւմիւք վէ էմսալի հէտիյէլէրի Եվրոպատան կէլմիշ տիր։

Խտիվին պիրատէրի տիւյիւն տավէթլիլէրինի, էզճիւմլէ գօմիւսէր Ղազի Ահմէտ Մուխթար բաշա հազրէթլէրի իլէ հէյէթը նուզզարը վէ Եվրոպա ասըլզատէկեանընտան Տօն Գարլօսը վէ սաիրէյի տամատ Ապպաս բաշա հազրէթլէրինէ Թագտիմ իթմիշ տիր։

Պիւճիւմլէ մէտուրին պազչէտէ պիր միւզէյյէն չատըր ալթընտա Թաամ իթմիշլէր տիր։

ԹԷՐԱԳԳԸՅԱԹԸ ՄՈՒՍԻԳԻՅԷ

Մուսիգինին եագըն վագըթլարա գատար նէ՛ տէրէճէլէրտէ Թէրագգը իթտիկինէ, նէ՛ գատար չօգ ահէնկլէր Թէլթիպ օլընտըղընա պիր տէլիլ օլմագ իւզրէ, Ինկիլթէրատա ախիրէն պիր սահիֆը մէրագըն նէշր իթտիկի սթաթիսթիգ միւնտէրիճաթընը նագլ էյլէմէք քեաֆի տիր։

Պու սթաթիսթիգէ նազարէն 1893 սէնէսի զարֆընտա Ինկիլթէրա կազէթալարըլա 148,645 գօնսէր իլան իտիլմիշ տիր։ Իտիլէն հիսապաԹա կէօրէ, պու իլանաթը միւթէզամմին միւնտէրիճաթ՝ մէզքիւր կազէթալարտա 9,513,280 սաթըր Թէշքիլ իթմիշ օլուպ, պունլարըն եագմագ իչին պիր մուհարրիրին՝ 92132 սաաթ, եանի 3960 կիւն չալըշմասը լազըմ կէլմիշ տիր։

Մամաֆիհ կազէթալարտա իլան իտիլէն պու գօնսէրլէրտէն պաշգա, սուրէթը խուսուսիյէտէ Թէլթիպ իտիլմիշ օլան վէ եա կազէթալարա իլանլարը վէրիլմէմիշ պուլընան մուսիգի ահէնքլէրի տէ տէրիաթը իտիլէճէք օլուր իսէ, Ինկիլթէրատա, վէ տօլայըսըյլա Եվրոպատա մուսիգինին չու տէվրտէ նէ տէրէճէլէրտէ ասարը Թէրագգը կէօսթէրմիշ օլտուղը՝ աղ միւլահազա իլէ նազարը տիգգաթ էօնիւնտէ Թէզայիւն էյլէր։

Իշպու սթաթիսթիգ՝ 1893 սէնէսինէ մախսուս օլուպ, մուսիգի իսէ բէյտէրբէյ Թէրագգը կէօսԹէրտիկինտէն, 1894 սէնէսինտէ աահա չօգ գօնսէրլէր վէրիլտիկի՝ մէզքիւր սթաթիսթիգի Թէրթիպ իթմիշ օլան Ինկլիզ մէրագլըսը սէօյլէմիշ տիր։

ԵՈՒՆԱՆԻՍԹԱՆՏԱ ՕԼԻՄԲԻԱ ՕՅՈՒՆԼԱՐԸ

Բարիզտէ Թապ օլընան Ֆիկ—րօ կազէթասը՝ Եունանիսթանտա կէլէճէք 1896 սէնէսի զարֆընտա իճրա օլունաճագ Օլիմբիա օյունլարը հազգընտա պազը մալիւմաթ իթա էյլէտիկի կիպի, պու պապտէ պազը մէմալիքտէ պիր Թագըմ գօմիսիօնը մախսուսալարըն տախի Թէշէքքիւլ էյլէտիկինի պէյան իթմէքտէ տիր։

Շիմտիյէ գատար Լօնտրատա, Ամէրիգանըն Նիւ-Եօրգ շէհրինտէ, Պրիւքսէլտէ, Սթօգհօլմ, Բէշթա վէ Նաբօլի շէհիրլէրինտէ գօմիսիօնը մախսուսալար Թէշքիլ իտիլէրէք, բարա Թօբլանմագա պաշլանմըշ տըր։

Մ. Գօմէրթըն շիմտիտէն պիր վաբօր գումբանեասը իլէ միւգավէլէյէ կիրիշէրէք, կէլէճէք սէնէ զարֆընտա Աթինայա կիտէճէք օլան օյունճուլար վէ սէյիրճիլէր իչիւն այրըճա պիր նավլուն Թարիֆասը Թանզիմ իթմէքտէ իմիշ։

ՄՕՆ ՊԼԱՆ ՇԸՄԷՆՏԷՖԷՐԼԷՐԻ

Եվրոպա տաղլարընըն էն եիւքսէք նօգթասը օլուպ, Ալբ տաղլարընըն օրթա ճիհէթինէ Թէսատիւֆ իտէն Մօն Պլան նամընտաքի Թէբէտէ, Թէրագգըյաթը ֆէննիյէ միւզթէգասընտան պուլընան պիր չօգ քէշֆիյաթըն իճրա իտիլտիկի մալիւմ տըր։

Ախիրէն Եվրոպա կազէթալարընտա օգունտըղընա կէօրէ, նիհայէթի մէզքիւր Թէբէ օլմագ իւզրէ պիր շըմէնտէֆէր խաթթը ինշասը հազգընտաքի պիր լայիհա՝ պու կիւնլէրտէ մէվզուը պահս իտիլմիշ տիր։

Մէզքիւր լայիհա մէալինէ կէօրէ, խաթթ՝ Սէն Ժէրվէ իւզէրինտէքի Միյաժ տէրէսինտէն պաշլայաճագ տըր։ Մէզքիւր տէրէյի միւԹէագըպ Ալբ տաղլարընը ալթընտան վէ 7400 մէթրօ Թուլինտէ պիր Թիւնէլտէն միւրուր իտէրէք, Մօն Պլանըն էն եիւքսէք եէրինին միւթէնասիպ պիր նօգթասը իւզէրինտէ նիհայէթ պուլաճագ տըր։

Թէբէտէն աշաղըյա տօղրու 2800 մէթրօ իրթիֆաընտա կէնիշ պիր գույու գազըլարագ, Թիւնէլին նիհայէթի իլէ րապըթա բէյտա իտիլէճէք, վէ գաթարլար իլէ Սէն Ժէրվէտէն օրայա կիտէնլէր՝ պիր ասանսէօր մաքինասըյլա Մօն Պլան Թէբէսինէ չըգաճագ տըր։

Իշպու խաթթըն ինշասը ինշաաթը 10 սէնէ գատար պիր միւտտէթէ վէ 9 միլեօն ֆրանգ գատար պիր մէպլաղ Թէվագգուֆ իտէճէք իմիշ։

Մէզքիւր խաթթ էկէր վիւճուտէ կէլիրսէ տիւնեանըն 4 քէօշէսինտէ մէվճուտ զարիպ Թէրագգըյաթըն պիրինճիլէրի հիւքմինէ կիրէճէկի տէրքեար տըր։

ԹԱՇՐԱԼԱՐՏԱ ԳԸՇԸՆ ՇԻՏՏԷԹԻ

Եէնի Բազարտան ախիրէն ալընան խապէրլէրէ նազարէն, պիր գաչ կիւն տէվամ իտէն չիտտէթլի լօտօսլարտան գարլարըն հէման նըսֆը էրիմիշ իքէն, կէչէն բազար էրԹէսի կէճէսի Թէքրար սաաթ 3տէն պաշլայարագ 18 սաաթ ֆասըլասըզ եաղան գար՝ եինէ սաքըզը վէհհէշ եիւքսէքլիք բէյտա իթտիկի, վէ գալթէն Թէմամըյլա աչըլամայան եօլլարըն Թէքրար ումումիյէթլէ գաբանմասը ինհիմալի գուհուր իթտիկի անլաշըլմըշ, վէ վիլայէթտէն եօլլարըն աչըրըլմասընա սարֆը իգտամ օլունմասը հազգընտա ճէվապէն Թէպլիղաթ իյֆա գըլընմըշ տըր։

Իրէք սանճագը տախիլինտէ տախի քիւլլիյէթլի գար եաղտըղը՝ մահալլինտէն պիլտիրիլիյօր։

Կէչէնլէրտէ Գալգան Տէլէնտէ 2 մէթրօ գար եաղտըղը կիպի, Լօմատա տախի եաղան գար 3 մէթրօյա վարմըշ, վէ քէօյտէն քէօյէ կիտիպ կէլմէք միւմքինսիզ օլմուշ տըր։ Գարըն չօգլըղընտան, Գալգան Տէլէնտէ պիր խանէ, պիր տիւքքեան, 4 սամանլըգ վէ պիր տավար, վէ Լօմսատա 15 խանէ եըգըլմըշ իսէ տէ, Նուֆուսճա պիր կէօնա Թէլէֆաթ օլմատըղը կիպի, ֆուգարալարըն տէֆը զարուրէթլէրի իչիւն մահալլէրինճէ իանէ ճէմինէ Թէշէպպիւս օլընմըշ տըր։

Բուրգէրին գասապասըյլա ճիվարընտա տախի բէք չօգ գար եաղըպ, պիր միւտտէթ իչիւն միւվարէտաթ գաթ օլմուշ իսէ տէ, ախիրէն սիւրէքլի եաղմուրլար եաղտըղընտան, գարլար էրիմիշ վէ օլթալըգ աչըլմըշ տըր։

Կէչէնտէ Եէնի Բազար գուրպինտէ Գօլաշինիք գարիյէսինէ եիւրիւյէն պիր գար եըղընընտան 3 Խրիսթիյանըն խանէլէրի եըգըլըպ, էրքէք վէ գատըն 29 նուֆուսըն էնգազ ալթընտա գալտըղը իշիտիլմէսի իւզէրինէ, մէրգումեան սաղ սէլիմ գուրԹարըլըպ տիկէր մահալլէրէ եէրլէշտիրիլմիշլէր տիր։

ՀԱՅ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏՆԵՐ

ՅԵԳԻՊՏՈՍ

Մաթօսեան եղբարց՝ Գահիրէի գործարանը 1590 քառակուսի մեթր տարածութեան վրայ շինուած է, ուր 400-500 համազգային գործաւորներ կ'աշխատին, եւ 12 մեքենայք՝ ի կիրառութեան են, զորս շարժման մէջ կը դնեն 2-4 եւ 12 ձիու զօրութիւն ունեցող երեք կազաշարժ մեքենայներ։

Զմոռնանք յիշել թէ՝ գործարանին ընտարեկրեալ մասին մէջ կը գտնուին անպատրաստ ծխախոտաց մթերանոցները, որ սանդուղով մը հաղորդակցութեան մէջ է հարմանէ գործաւորաց սրրահին հետ։

Գործարանը՝ հեռաձայնով ուղղակի հաղորդակցութիւն ունի կեդրոնական վաճառատան հետ, որ կը գտնուի քաղաքին կեդրոնը՝ Եօզպէքիյէի լայնարձակ եւ բազմամբոխ պողոտային վրայ։

Մաթօսեան գործարանի սիկառէթներու եւ ծխախոտներու վաճառումը եւ չահագործումը Եգիպտոսի բոլոր քաղաքներուն մէջ տարածուած է։

Գործարանին յատկանիշը—որ թեւատարած ծաղուն մ'է—յաճախորդաց կողմանէ ամենէն աւելի փնտռուածն է։

Եգիպտոսի սահմաններէն զուրս ալ՝ Եւրոպիոյ այլ եւ այլ կողմերէն՝ այս սիկառէթները կը խնդրուին, եւ գլխաւորաբար Անգլիայէն մեծաքանակ յանձնարարութիւններ կըղրուին։

Ներածեալ եւ արտածեալ վաճառքները Աղեքսանդրիոյ գծով կընդունուին, ուր ընդարձակ մթերանոցներ ունին՝ թէ՝ մաքսատան, եւ թէ՝ քաղաքին մէջ։

Աղեքսանդրիոյ կեդրոնատեղին կամ գրասենեակին կը գտնուի տեղւոյն պօրսային կից՝ Թէվֆիգ-Փաշա փողոցը։

Մաքսատան համար՝ յատուկ պաշտօնեայ մը ունին, որ է Խասգիւղցի Քրիստափոր աղան, որ 30 տարիներ առաջ՝ Վարժապետեան Տ. Ներսէս Սրրբազանի յանձնարարութեամբը՝ յԱղեքսանդրիա վարժապետութեան զրկուած, եւ հոն ամուսնացած ու զաւակներու տէր եղած է։

Մաթօսեան գործարանը՝ կարծեմ քոյր գործարան մ'ալ ունի ի Զագազիգ, որու արտադրութեանց շահագործումն՝ շըրջակայ քաղաքներու ու գաւառներու հետ է։

Մէկ խօսքով, Մաթօսեան Եղբարք՝ իրենց ուղղամտութեամբը, ճարտարութեամբը, ապրանքներու ընտրութեան մասին ունեցած ձեռնհասութեամբը, Արեւելքի եւ եւրոպական գլխաւոր հըրապարակներու հետ՝ երկար տարիներէ ի վեր հաստատած յարաբերութիւններովնին աշխարհածանօթ վաճառատուն մը ըրած են իրենց անուամբը յորջորջուած մեծ գործարանը, Մաթօսեան գործարանը, որոյ գործոց ու շահերուն յարաճուն յաջողակութեանը համար՝ ամէն արուեստասէրներու հետ մենք ալ խանդավառագին ծափահարողներէն ենք։

* *

Գահիրէի եւ Աղեքսանդրիոյ սահմաններուն մէջ գիւղաքաղաքներ եւ արուարձաններ կան, յորս կը բնակին Հայեր, ինչպէս են, Մաթարիա, Հէլվան, Թանթա (1), Զեֆթա, Զագազիգ, Մանսուրա, Մօսալը, Զէյթինիք, Ռեմլէ, Ապու-Համմոս, Քըֆր, Մինեէ, Ասիութ, եւայլն։ Ասոնց մէջ ի՛նչ թաղուն Հայ արուեստագէտներ ծածկուած են արդեօ՛ք, զորս քննելու եւ ուսումնասիրելու ժամանակնիս չէր ներեր։

Մեք ամեն տեղ Հայ արհեստաւորն՝ իւր կոչմանը մէջ ոչ միայն գեղարուեստ տեսած կամ գտած եմք, այլ շատ անգամ բնարուեստ։

Եւ այս պատճառաւ իրաւունք տուած ենք հեղինակի մը այն դիտողութեան, որ կը գրէ ի մէջ այլոց թէ՝

«Եւրոպացին՝ շատ մասծելով արուեստաւոր միջոցներ կը գտնէ, արեւելցին՝ առանց արուեստի, դիւրագոյն հնարքներ գտնելու յաջողած է։ Արեւմուտք կը հայթայթէ, արեւելք կստեղծանէ։ Արեւմուտք հանճար ունի, արեւելք՝ տաղանդ։ Արեւմտից վաճառականութիւնն ուսմունք է, արեւելքին գիտութիւն....»

Աղեքսանդրիոյ Առաջնորդարանի ընդունելութեան դահլիճի ճակատը զոյգ մը իւղաներկ եւ գեղեցիկ պատկերներ ունի։ Ասոնք՝ արդի Սրբազնագոյն կաթողիկոսին եւ Եուսուֆեան Պօղոս պէյի պատկերներն էին, որ ձեռակերտած էր, ծանօթ Հայ արուեստագէտներէն Գ. Սոփոնիկ Պէզիրճեան։

Հարցափրեցի թէ ո՞րկէ ուր՝ յԱղեքսանդրիա եկած հաստատուած է մեր ծանօթ Հայ արուեստագէտը, զի լրագրաց մէջ կարդացած էի թէ՝ Բրիտանական կղզեաց մէջ կը բնակի, եւ անգլիական արքունեաց մէջ՝ գլխաւոր զարդարիչ է, եւ իւր գործերն բարձրագոյն հաւանութեան արժանացած են։

Եւ թէ Գ. Սոփոնիկի մանչ զաւակը՝ իբրեւ երաժիշտ քննադատ՝ կ'աշխատակցի անգլիական լրագրի մը, ինչպէս եւ դուստրն՝ հմուտ երաժիշտ եւ երգիչ, ամուսնացած է Անգլիացի արուեստագէտներէն Մ. Պէնթլէյի հետ, որ պատւոյ անդամ է երաժշտութեան արքայական Ակադեմիային, եւ միանգամայն համբաւաւոր ուսուցիչ մը՝ անգլիական ոստանին մէջ։

Աղեքսանդրիոյ բարեկամներս իսկոյն մատնանիշ ըրին ինձ՝ Աղեքսանդրեան Արուեստահանդէսին մէջ Գ. Սոփոնիկի ի ցոյց դրած մի գեղարուեստական հրաշակերտը, որ տեղական կեանքէ առնուած եւ բաղադրուած է։

Գեղանի զիջուհի մ'է այդ նկարը, մերկալանջ եւ մերկամարմին, ոյր առթիւ յաջողութիւնը՝ երբ դիտողութիւններ սառեցած եւ առարկած է այդ ուղղութեամբ պատրաստուած նկարի մը՝ Արեւելեան ոճի եւ ճաշակի հակառակ ըլլալն, իսկոյն Հայ արուեստագէտն անտարբերութեամբ պատասխանած է.—«Կեցի՛ք, ես հիմայ անոր պէ—է—նճէ՜ չափը մը հագցնեմ»։

Եւ իրօք, երկու ժամուան աշխատութեամբ՝ իւր վրձինը յաջողած է ճարտարութեամբ պիրինճիկ չապիկ մը հագցնելու, ի զարմանս քննադատ յաջողակաց։

Եւ մենք տեսանք այդ Եգիպտական ոգուհին, գեղարուեստական հագրէն, ու սքանչացումնիս յայտնեցինք մեր արուեստագէտ բարեկամին։

Արդէն 1878ին, երբ առաջին անգամ Եգիպտոս կ'երթայի, զատ Գ. Սոփոնիկը Իզմիրի ծովեզերեայ պանդոկներէն մին, ուր քանի մը օրուան մէջ՝ քաղաքին տեսարանական պատկերը կը շինէր։

Օր մը առաջարկեցինք միասին՝ Գառնը-Եազա ըսուած գիւղը երթալ։ Մեզի ընկերացաւ նաեւ Իզմիրի Պոլապանեան Տէր Ցակոբ քահանայն ալ, որ զմեզ արուեստագէտ Հայ խաթունի մը տունը առաջնորդեց, ուր կարգ մը գծառաի աշակերտուհիներ հաւաքուած՝ կարմիր եւ նարնջագոյն սնդուսի վրայ ռէճ—ե—ճէնէ եւ այլ ասկեթել ասեղնագործութիւններ կ'ընէին։

Խնդրուեցաւ Գ. Սոփոնէն՝ գեղեցիկ վարդ մը գծագրել Արուեստագէտը՝ ո՛չ վրձին ունէր հոսը, եւ ոչ բոր—բո—լէմ մատիտ մը։ Սակայն իսկոյն բարեկամութեան, Գ. Սոփոնի բարեհաճեցաւ վայրկենական արագութեամբ Վան-կիւլի մը չինել թղթին վրայ ըղունգներուն ճարտարութեամբը։

Այսչափով չի բաւականացան։ Այլ քաջալերուելով արուեստագէտին բարեյօժարութենէն, քանի մը հատորնիր ծաղիկներու կաղապարներ կամ օրինակներ ալ խնդրուեցան։

Ամենայն բարեսրտութեամբ կատարեց գործաւորուհեաց այս խնդրանքն ալ։

Զգենք այս մանրամասնութիւն իւր կարգին, եւ ամեն բանէ առաջ յայտնենք թէ, Գ. Սոփոն Պէզիրճեան՝ այժմ յԱղեքսանդրիա հաստատուած է՝ անձնական տկարութեանը պատճառաւ։

Իւր փափաքն է միշտ, արուեստին ծառայելով եւ հետզհետէ կատարելագործելով թէ՝ մարդկութեան ծառայած ըլլալ, եւ թէ՝ օրուան հացը շինել։

Գ. Պէզիրճեան՝ իրեն օգնական առած է՝ ամենակիրթ աշխին եւ փեսան, ու Աղեքսանդրիոյ Մէքսլլա փողոցին մէջ Ակոփէճ անունով արուեստանոց մը բացած է, ուր կը յաճախեն Անգլիացի, Գաղղիացի, Իտալացի, Ցոյն եւ այլ ազգի վերաբերող արուեստասէր երկսեռ մանկտիք, գեղարուեստի ճիւղերը հիմնապէս սովրելու համար։

Ա. Ց. ԱՅՎԱԶԵԱՆ

(Շարունակելի)

(1) Այս գիւղաքաղաքին մէջ տեղի կ'ունենայ բամպակի պօրսան, եւ համբաւաւոր է Թանթա՝ իւր ընդարձակ առեւտուրովն եւ բանուկեցովը։

ՄՈՒԹԷՖԷՐՐԻԳԱ

Ինկիլթէրէ՝ Թիւրքիյայա տուխուլի մէմնու օլան էճզայը գուհուր իթմէսինտէն նաշի Գումգաբու Րուսումաթ մուհաֆազա մէմուրլարը Թարաֆընտան չէվրիլէրէք հիւքիւմէթէ Թէսլիմ իտիլմիշ, վէ էվվէլճէ ճինայէթլէ իթհամ օլունմըշ օլան Եունանլը Եանինին մուհաքեմէսի տէհն Ճինայէթ Մահքէմէսինտէ րուիյէթ օլընարագ, քէնտիսինին Ինկիլթէրէ պուլընան մէմնու էշեալարըն իքի միսլի ճէզաի նագտի ախզընա գարար վէրիլմիշ տիր։

—Պէյրութ ճիվարընտա Ճէպէլը Լիպնան տախիլինտէ պիր մահալը մախսուսատա էմսալի վէճհլէ պիր աթ եարըշը իճրա օլունմըշ, վէ Ճէպէլը Լիպնան միւթէսարրըֆը տէվլ. Նաում բաշա հազրէթլէրի, Պէյրութ մէվգը գումանտանը միրլիվա սաատ. Շիւքրի բաշա վէ պազը մէմուրինը էճնէպիյէ իլէ Պէյրութ վէ Ճէպէլը մէզքիւր միւթէպէրրանընտան պիր խայլի զէվաթ հազըր պուլընմըշլար տըր։

Պիրինճի եարըշտա պիրինճիլիկի վէ 600 ֆրգ. միւքեաֆաթը՝ Իլեաս Սէրսագ էֆ., վէ իքինճիլիկի վէ 100 ֆրգ. միւքեաֆաթը Հապիպ Սաիտ էֆ. գազանմըշլար տըր։

—Եաբմա էլ վէ այագ սէնաաթընը էօյրէնմէք իւզրէ պաիրատէի Սէնիյէ Բարիզէ կէօնտէրիլմիշ օլան էֆ.լէր իքմալը Թահսիլ իտէրէք չահատէթնամէ ախզ էյլէտիքլէրի ճիհէթլէ, պիր գաչ կիւնէ գատար չէհրիմիզէ կէլէճէք տիր։

—Պաիրատէի Սէնիյէ չէհրիմիզտէ եաբմա էլ վէ այագ իմալի իչիւն Եվրոպա տարիւսսէնաալէրինէ մուատիլ միւքէմմէլ պիր ֆապրիգա ինշասը հազգընտա մէչհուր ուսթա Մ. Մաթիէօտէն կէթիրտիլէն լիւԹալ մուճիպինճէ, Խասսա միւշիրիյէթիյլէ Թօբխանէի Ամիրէ միւշիրիյէթի արասընտա ճէրէյան իտէն Թէզգիզաթ վէ միւզաքէրաթ նէթիճէսի՝ մազամը Սառարէթէ արզ օլընմըշ, վէ մէզքիւր ֆապրիգանըն ինշասընա սիտ մուամէլաթըն տէրտէսթը իճրա պուլընտըղը իշիտիլմիշ տիր։

Բարիզտէ պուլունան էֆ.լէրին ինշա օլունաճագ ֆապրիգատա իսԹիխտամ իտիլէճէքլէրի, վէ ֆապրիգանըն՝ Թօբխանէի Ամիրէ միւշիրիյէթինին Թահթը իտարէ վէ նէզարէթինտէ պուլընաճաղը իշիտիլմիշ տիր։

—Էվվէլքի ագշամ Եէնիգաբուտա վուգու պուլտուղը տիւնքի Նիւսխէմիզտէ եազըլմըշ օլան հարիգտէ՝ Բալաթին նամ սիկուրթա գումբանեասը 230, Բաթրիօթիգ 200, Իւնիօն 80, Իւրպէն Պէժ 175, Լանգաշայր 50 լիրա միւթէզարրըր օլմըշլար տըր։

—Կէչէն բազար էրթէսի կիւնիւ Իբլիքճի խանընտա վուգու պուլան եանկընտան Նօրթհ Բրիթիշ վէ Րօյալ նամ սիկուրթա գումբանեալարը՝ 120 լիրա րատտէսինտէ պիր զարար չէքմիշլէր տիր։

—Զուլհա էսնաֆընտան Մելքոն Նամընտա պիրիսի՝ էլթ Մէյտանընտա սաքին էսնաֆը մէրգումէտէն Թուհմանը էվվէլքի կէճէ խանէսիլէ ճէրհ վէ ֆիրար, վէ Ֆիրուզ Աղա սաքինլէրինտէն Ճէմիլ վէ Խալիտ վէ Եօրկի նամ չախսլար տախի՝ Պէյօղլունտա Տօղրու Եօլտա օթէլ օտապաշըսը Օսմանըն րէֆիգի Ապտուլլահը տիւն սապահ Թէհլիքէլի սուրէթտէ ճէրհ իլէ պէրապէր, քէնտիլէրինի տէրտէսթ իտէն բօլիս վէ ժանտարմայը տարպ վէ Թահգիր իթմէկէ ճիւրաթ էյլէմէլէրինէ մէպնի ճիւմէսի տէրտէսթ օլընարագ, զապըթաճա հազզլարընտա մուամէլէի լազըմէ իճրասընա պաշլանմըշ տըր։

—Վարտար նէհրինին ճօշմասընտան տօլայը Գօսօվաճա վուգու պուլան խասարաթտան միւսապ օլանլարա իանէ ճէմ վէ Թէվզի իթմէք իչիւն մահալլինճէ պաիրատէի Սէնիյէ Թէշքիլ օլունան գօմիսիօն վալիի վիլայէթ սաատ. Հաֆըզ բաշա հազրէթլէրինին Թահթը րիյասէթինտէ Թէշէքքիւլ իտուպ, քէմալը կէյրէթ իլէ իանէլէր ճէմինէ տէվամ օլունմագտա, վէ շիմտիյէ գատար Թօբլանան իանէլէր խայլի մըգտարա պալիղ օլարագ բէյ տէր բէյ միւսապլարա Թէվզի իտիլմէքտէ իմիշ։

—Էնգարէ վիլայէթինտէ գուրագլըգ եւզիւնտէն տուչարը գալըրէթ օլան էհալինին տէրէճէի իհթիյաճաթըը Թահգիգ իթմէք իչիւն էվվէլճէ օլ Թարաֆա կիթմիշ օլան Խուսուսիլէ իզ վիլայէթի Նաֆիա միւշավիրի սաատ. Ճէմալ պէյ էֆ. հազրէթլէրի իքմալը վազիֆէ իլէ Տէրսաատէթէ կէլմիշ օլմագլա, տուին մահալը մէմուրիյէԹինէ հարաքէթ իթմիշ տիր։

—Այտըն վիլայէթինտէ պիր Օրման վէ Մէատին միւտիրիյէթի Թէշքիլիյլէ ֆէնն վէ իտարէ մէմուրլարընըն Թայինի իչիւն իգթիզա իտէն մէպալիղին սարֆընա պիլէմթիյզան իրատէի Սէնիյէ չէրէֆսատըր պույուրըլտըղընտան, իյճապընըն իճրասը՝ Օրման, Մէատին վէ Զիրաաթ նէզարէթինէ տէրտէսթ պուլընմըշ տըր։

Վիլայէթը միւշարիւնիլեահտա միւճէտտէտէն Թէշքիլ իտիլէճէք Մէատին միւտիրիյէթինին մէմուրլարը՝ 1 Օրման վէ Մէատին միւտիրինտէն, 1 Օրման միւֆէթթիշինտէն, 1 մատէն միւհէնտիսինտէն, 3 քեաթիպտէն, 1 գօնթրօլ մէմուրընտան, 1 Օրման սիւվարի մէմուրընտան, 15 Թէզգէրէ մուհարրիրինտէն, 6 սէվահիլ մուհաֆազա մէմուրընտան, 28 Օրման բէյատէ գօրուճուսընտան, վէ 1 Մատէն գօնթրօլ գօլճուսընտան իպարէթ օլաճագ օլուպ, պու մէմուրիյէթլէրտէ իսթիխտամ օլունաճագլարըն՝ էն զիյատէ իսպաթը սաաթ վէ էհլիյէթ իտէնլէրտէն ինթիխապը մուգարրէր պուլընտըղընտան, պիլումում մէմուրլարըն լիյագաթ վէ իգթիտարլարը տէրէճէսինի պիլտիրմէլէրի իչիւն վիլայէթլէր Օրման սէր միւֆէթթիշլէրիյէ Մատէն միւտիր վէ մէմուրլարընա լազըմ կէլէն էմրլէր վէրիլմիշ տիր։

—Սուրիյէ վիլայէթինտէ քեաին Ալմա չիֆթլիկի Հիւմայունը ճիվարընտա եէրտէն չըգմագտա օլան սըճագ սույուն՝ պազը Թուզլարը վէ մէվատտը քիմէվիյէյի հավի օլտըղը անլաշըլմասը իւզրինէ, պաԹէհու իյճապընա պագըլմագ իւզրէ մէզքիւր սույըն էվվէլ էմրտէ Թահլիլինէ՝ Խաղինէի Խասսայի Շահանէ նէզարէթինէ Թէշէպպիւս իտիլմիշ տիր։

—Պիր խայլի սէյահլարը համիլէն Թրանսաթլանթիգ գումբանեասընըն Թօռ նամ ճէսիմ վաբօրը ալաֆր. փէտրվար սօնլարընա տօղրու Ամէրիգատան Իսքէնտէրիյէյէ կիտէճէք տիր։ Մէզքիւր վաբօր Ֆըրանսա Թիճարէթը պահրիյէսինին էն ճէսիմ սէֆայինինտէն օլուպ, սէքիզ պին Թօնիլաթօլըգ հաճմտա պուլընտըղը կիպի, ուզունլըղը 164 վէ էնի 17 մէթրօ օլտուղը րիվայէթ իտիլմէքտէ տիր։ Մաքինալարը գայէթ գուվվէթլի օլտուղընտան, սաաթտա 19 միլ սիւրաթա մալիք օլուպ, Պահրը Սէֆիտէ պիրինճի տէֆա օլարագ կէլմէքտէ իմիշ։

ՎԻԼԱՅԱԹԸ ՇԱՀԱՆԷՏԷ ՄՈՒԳԻՄ
ԹՈՒՃՃԱՐ ՎԷ ՍԱՐՐԱՖԱՆ
ՎԷ ՏԱՎԱ ՎԷՔԻԼԼԷՐԻ
ՎԷ ՍԱԻՐ ԱՍՀԱՊԸ ՄԷՍԱԼԻՀԷ
ՖԷՎԳԷԼԱՏԷ ԳՕԼԱՅԼԸԳ

Սթամպօլտա վէ վիլայաթը Շահանէտէ վէ Եվրոպատա մէվատտը ատլիյէ վէ սարրաֆիյէ վէ Թիճարիյէ վէ նիհայէթ հէր տիւրլիւ խուսուսաթտա տաիր իշլէրի օլուպ տա, օ իշլէրին նէթիճէլէրտէ գալմըշ վէ նէթիճէսի նէ օլմըշ իտուկի հազգընտա մալիւմաթը միւքէմմէլէ վէ սահիհէ ալմագ իսթէյէն զէվաթ Գալաթատա Իպգէթ-Բաշա խանընտա 5 նումէրօյու Անատօ Ալիք էֆէնտինին իտարէխանէսինէ եիրմի զրշ.լըգ բօսթա բուլը կէօնտէրտիքլէրի հալտէ սիւալլէրինին ճէվապլարընը տէրհալ ալըրլար։ Թէլէկրաֆլա ճէվապ Թալէպ իտէնլէրին՝ Թէլէկրաֆ իւճրէթինի այրըճա կէօնտէրմէլէրի իյճապ իտէր։

ՏՈՒՅՈՒՆԸ ՈՒՄՈՒՄԻՅԷ

Իլան

Պուսատա հարիր տարիւթթալիմի կէլէճէք 1311 սէնէսի մալիյէսի Նիսանընըն 5ինճի չարշէնպահ կիւնիւ քիւշատ օլընարագ տէրսլէրէ պաշլանըլաճաղընտան, տէվամ իթմէք իսթէյէնլէր՝ սէնէի մէզքիւրէ մարտը նիհայէթինէ տէկին արզուհալլարընը տարիւթթալիմը մէզքիւր միւտիրիյէթինէ կէօնտէրմէլէրի. վէ կէրէք պունլարըն վէ կէրէք իքինճի սընըֆ Թալէպէսինին՝ զիքր օլընան Նիսանըն 5ինճի կիւնինտէ տարիւթթալիմտէ հազըր պուլընմալարը իլան օլունուր։

26 քեանունը սանի 310 10—4

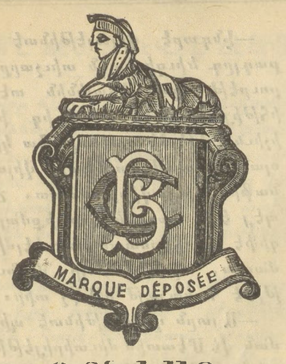

ԳՕՆԵԱԳ

ՄԸՍԸՐՏԱՍ ԻՍԳԷՆՏԷՐԻՃԷՏԷ
1884 ՍԷՆԵՍԻՆՏԷ
ՄԻԻՍԻԻ ՊՕԼԱՆԱՔԻՆԻՆ
ԹԷԷՍԻՍ ԻԹՏԻԿԻ
ՊԷՕՃԻԻԲ ԹԱԳԱԻՐԵԱՆԷՍԻ
ՄԱՄՈՒԼԱԹԸՆՏԱՆ ՕԼԱՆ ԳՕՆԵԱԳ

Իշպու Գոնեագ 487 թաղլել նուէրբօսը իւլէ մուրագամ Բարիզ չէրի պէլէտիյէսի քիմեա տարէսինտէն թաղլել վէ Բարիզ Եունան սէֆարէթինին 1988 նուէրբոլու մէսէրիւ իւլէ մէսէրլէնմիշ տիր։

Թաղլիլը մէգքիւր Մ. Բաաթէորիւն բիյասէթի թանինտա օլարակ, թաղլիլանէ միւարիի Մ. Ժիլօ թարաֆընտան իսբա գելընմըշ տիր։

ՆԷԹԻՃԷԻ ԹԱՀԼԻԼ

«Սաֆի իւղիմ չարապընտան իմալ օլընըպ, լէզիզ իւթ թամամ, վէ բայիսաբը դայէթ հոշ տիր։»

Հէր քիմ քի զայրին չէօրէթինէ խալեւ կէթիրմէկ իւզրէ իչպու իլանը խթիմալ իտէր իսէ, չիքէսթը նամուս ճիւրմունիւ իրթիքեակ իթմիշ ատտ օլընճանգ տիր։

Մէգքիւր Գոնեագ Լօնտրատտա մէպիյաթը ումումիյէի բէսմիյէ գավայմինտէ Մրսըրլը Պօլանաքինին սաֆի իւզիմ չարապընտան միւսթախրէճ գոնեագը նամը էյէ տէրճ օլընմըշ տիր։

1894 սէնէսինտէ Մրսըրտա վուգուպուան միլի սէրկիսինէ թէշէիր գելընան գոնեագլար միյանրտա եայընըզ մէգքիւր Գոնեագ՝ միւքեսֆաթա վէ պիրինճի սընրքի ալթուն միտալեասընա նալ օրմշ տիր։

Մարի իւղ գիքր սէրկիսէ մէշրուպաթը քիուրիյէ (ալքօօլիք) գբսը՝ գրրաաթ հէյէթը հիւքեամ ազասրընը Մ. Պօլանաքինին գոնեագ ֆապրիգասրնա վուգուպ պուլան զիյարէթի իւզէրինէ, մուտարիյէյէ իթա գելընան չահատէթինամէ տիր։

Պէղ գիյրսէ մուհարբէր իւլիմզա Մրսըր մէշհէրը ումումիսի (էքսրօզիսիօն) քիուլիյիթ գրսը հէյէթը հիւքեամ ազասրընան օյուրս, չէհրիմիզսէ մուգիմ Մ. Պօլանաքինին թէշհէր էյլէսիկի գոնեագ նիւմունէյէրինի պիմուպայէտէ պիհարդը թագտիրէ չայան օլասրընը պէյան իտէրիզ։

Ֆապրիգասընը գիյարէթ իթմէք ամզուտը՝ Մ. Պօլանաքի թարաֆընտան գասպուլ օլընմըշ օլաբզընտան, ֆապրիգասընը հէր գրամրընը թէմաչա իթարիմիզսէ, սէնտաթընը հէմմիյէթի արգպամրմզը ճէլպէլ, հայրէթիդի մուհեմ օլմիշ տիր։ Մ. Պօլանաքի իմալ իթարիի գոնեագլարընը ճիւզի գրամրը ատախլը պէլտէսէ սաֆի իւզ գրամ քիւլիսինի սէմարիրը էճնէպիյէյէ վէ ալէյ խուսուս Իսկիլիէրայա իրսալ իթմէքտէ պուլընմըշը Լօնտրատտա մահպուս կէսթէրլէն սէզատ սաթրը ճէտուէլինտէն միւսթաֆա օյարը կիպի, մէգքիւր գոնեագլարընը սաֆի իւզիմ չարապընտան Լարրմշը օյարդընա էմիյէթ իտիրմսի՝ էվրապը մէգքիւրէտ թավախյէ, վէ Մ. Պօլանաքի հագդընա պիր չօգ մէտիյէ տէրճ գելընմըշ տիր։

Ֆապրիգասընն հէր գրամրնտա կէօրինէն նէգահէթ, վէ հիւտի թէրթիպաթ վէ ալէաթ ու էտալիաթէն թէրքիպաթը ճաիպը հայրէթ տիր։

80 պարկիր գուվվէթինտէ օլան ալէաթը պուտարիյէ պիր մաքինա թահրի, վէ էկրօ ֆապրիգասընտան չրգմա գազանրարա նապը հարաբէթի իտուպ, եէվտի 12000 լիթրա չարապ իսբէրրմասը խթիրաճ օլընմագտա տիր։

Գոնեագ իտալիէ մահսուս խթիհգար գելընան միւթասատիտ պէյազ չարապլարընն ճիտսի էքսէրիէթը արա իլէ թահսին գելընմըշ վէ տէբօգիթօ օլրանն գոնեագար միյանրտա 1884 սէնէսինին մահսուլը ճիւմիսինէ ֆայիդ օլարը կէօրիմիշ տիր, վէ սարը սէնէյէրին մահսուլընը խթիրագ իտէն 12000 վէ 5000 վէ 800 լիթրալըգ ճէսիմ ֆըչրարրն ատէտի 2400 օլուպ, մահկէնէյէրտէ մէվզու սանսրզգ գոնեագլար 200000ատն զիյատէ տիր։

Խթիմէ օյարագ չուռը տահի պէյանէ միւսարատի իտէրիզ քի, Մ. Պօլանաքինին թէէսիս էյլէսիկի ֆապրիգ քէնտիսինէ պատրի չէրէֆ օյարը կիպի, Մրսը պէյանէսի տահի մուամիլէյինին իտալքէրտէսի օյան գոնեագլարրն մէմալիքի էճնէպիյէտէ մաղհար օյարը մէգքիւրէտ թավախյէ, վէ Մ. Պօլանաքի հագդընա պիր չօգ մէտիյէ տէրճ գելընմըշ տիր։

Ֆապրիգասընն հէր գրամրնտա կէօրինէն նէգահէթ, վէ հիւտի թէրթիպաթ վէ ալէաթ ու էտալիաթէն թէրքիպաթը ճաիպը հայրէթ տիր։

80 պարկիր գուվվէթինտէ օլան ալէաթը պուտարիյէ պիր մաքինա թահրի, վէ էկրօ ֆապրիգասընտան չրգմա գազանրարա նապը հարաբէթի իտուպ, եէվտի 12000 լիթրա չարապ իսբէրրմասը խթիրաճ օլընմագտա տիր։

Գոնեագ իտալիէ մահսուս խթիհգար գելընան միւթասատիտ պէյազ չարապլարընն ճիտսի էքսէրիէթը արա իլէ թահսին գելընմըշ վէ տէբօգիթօ օլրանն գոնեագար միյանրտա 1884 սէնէսինին մահսուլը ճիւմիսինէ ֆայիդ օլարը կէօրիմիշ տիր, վէ սարը սէնէյէրին մահսուլընը խթիրագ իտէն 12000 վէ 5000 վէ 800 լիթրալըգ ճէսիմ ֆըչրարրն ատէտի 2400 օլուպ, մահկէնէյէրտէ մէվզու սանսրզգ գոնեագլար 200000ատն զիյատէ տիր։

Խթիմէ օյարագ չուռը տահի պէյանէ միւսարատի իտէրիզ քի, Մ. Պօլանաքինին թէէսիս էյլէսիկի ֆապրիգ քէնտիսինէ պատրի չէրէֆ օյարը կիպի, Մրսը պէյանէսի տահի մուամիլէյինին իտալքէրտէսի օյան գոնեագլարրն մէմալիքի էճնէպիյէտէ մաղհար օյարը մէգքիւրէտ թավախյէ, վէ Մ. Պօլանաքի հագդընա պիր չօգ մէտիյէ տէրճ գելընմըշ